

NADANIE ALICJI JARUGOWEJ
TYTULU DOKTORA HONORIS CAUSA
UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO

Nadanie Alicji Jarugowej
tytułu doktora honoris causa
Uniwersytetu Gdańskiego

Ol Inf. Nauk.

Uniwersytet Gdański

Nadanie
Alicji Jarugowej
tytułu doktora honoris causa
Uniwersytetu Gdańskiego

SOPOT
DNIA 1 GRUDNIA 1997 ROKU

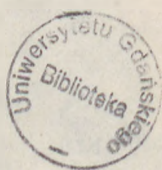
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Publikacja finansowana
przez Wydział Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego
(środki na działalność statutową)
oraz przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
— Oddział Okręgowy w Gdańsku

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 1998

ISBN 83-7017-838-3

992668

BIBLIOTEKA
UNIwersyteTu GDańskieGO

1101088133

Kalendarium przewodu doktorskiego

23 STYCZNIA 1997

Rada Wydziału Zarządzania z inicjatywy Katedr Rachunkowości i Analizy Ekonomicznej powołała komisję do rozpatrzenia wniosku o nadanie prof. dr hab. Alicji Jarugowej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. W skład komisji weszli: prof. dr hab. Lech Bednarski — przewodniczący, prof. dr hab. Krystyna Dziworska, prof. dr hab. Włodzimierz Gaworecki, prof. dr hab. Joanna Senyszyn, dr hab. Jerzy Gierusz.

STYCZEŃ/LUTY 1997

Komisja podjęła prace, których wynikiem było zebranie dokumentacji, obrazującej bogaty dorobek i działalność naukową prof. dr hab. Alicji Jarugowej. Po zapoznaniu się z dokumentacją komisja stwierdziła jednogłośnie celowość i zasadność wystąpienia o nadanie prof. Jarugowej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

6 MARCA 1997

Rada Wydziału Zarządzania rozpatrzyła wnioski komisji o wszczęcie postępowania i wyznaczenie recenzentów w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa prof. dr hab. Alicji Jarugowej. Podjęto jednogłośnie uchwałę o rozpoczęciu postępowania oraz wyznaczono recenzentów dorobku naukowego,

którymi zostali: prof. dr hab. Elżbieta Burzymowa — Akademia Ekonomiczna, Kraków; prof. Rowan H. Jones — University of Birmingham, UK; prof. Hanns Martin W. Schoenfeld — University of Illinois, Urbana Champaign, USA; prof. dr hab. Tadeusz Wierzbicki — Uniwersytet Szczeciński. Obowiązki promotora postanowiono powierzyć prof. dr. hab. Lechowi Bednarowskiemu.

5 CZERWCA 1997

Komisja zapoznała się z nadesłanymi opiniami recenzentów. W opiniach swych recenzenci jednogłośnie wyrazili najwyższe uznanie dla bogatego i wszechstronnego dorobku naukowego prof. dr hab. Alicji Jarugowej. Nadanie jej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego uznali za wysoce uzasadnione, stanowiące zaszczyt nie tylko dla wyróżnianej, ale i dla Uniwersytetu Gdańskiego. Recenzenci dali w swych opiniach szeroki obraz wieloletniej twórczości i aktywnej działalności naukowej oraz społeczno-zawodowej prof. dr hab. Alicji Jarugowej, podkreślając jej szczególne zasługi w otwarciu polskiej rachunkowości na świat oraz unowocześnieniu metod i programów nauczania w polskich uczelniach ekonomicznych, jak również jej wielki wkład w rozwój międzynarodowej współpracy naukowej.

Prof. Hanns Martin Schoenfeld prezentując swoją ocenę stwierdził między innymi: „Profesor Jaruga była przez długi czas jednym z nielicznych — jeśli nie jedynym — przedstawicielem świata nauki, reprezentującym Polskę na międzynarodowych konferencjach naukowych. Utrzymywała liczne międzynarodowe kontakty i współpracowała z uczonymi z USA, Wielkiej Brytanii, krajów Europy kontynentalnej oraz innych części świata. Było to możliwe dlatego, że dzięki swym publikacjom i wystąpieniom na konferencjach zyskała międzynarodowe uznanie i rozgłos jako osoba doskonale znająca problemy rachunkowości w krajach wschodnich i na zachodzie, zajmująca w wielu kwestiach niezwykle rozsądne stanowisko, mająca ogromne zasługi na polu inicjowania i rozwijania międzynarodowego dia-

logu oraz wzbogacania rachunkowości o ponadnarodowy wymiar. Opinię tę podzielają wszyscy znani mi przedstawiciele naszej dyscypliny. Oczywistym potwierdzeniem są również jej liczne publikacje, a o ogromnym międzynarodowym uznaniu świadczy również fakt, że prof. Jarugowa jest współautorką prac przygotowanych wspólnie z kolegami z krajów zachodnich, co było kiedyś rzadkością. Każdy, kto kiedykolwiek miał możliwość współpracy z nią, czuł się zaszczycony umieszczeniem swego nazwiska obok jej. Niezwykle liczne zaproszenia na zagraniczne uniwersytety w charakterze *visiting professor* oraz na konferencje i kongresy są jeszcze jednym wyrazem tego uznania. Jej reputacja, wynikająca z ogromnej wiedzy i doświadczenia sprawiła, że po 1989 r. ważne organizacje międzynarodowe (UN, OECD, World Bank) zwróciły się do niej z prośbą o współpracę jako do osoby mogącej wydatnie przyczynić się do urzeczywistnienia koniecznych reform gospodarczych w Polsce. Profesor Jarugowa jest jednym z tych rzadkich przypadków, gdy wieloletnia, solidna praca na polu nauki zaowocowała nie tylko osiągnięciami naukowymi i uznaniem środowiska akademickiego, ale również przyczyniła się do skutecznego przekształcenia rzeczywistości całego kraju. Jest ona członkiem wielu krajowych i międzynarodowych instytucji, w których pełni prestiżowe funkcje.

Jest jeszcze jedna dziedzina działalności prof. Jarugowej, o której dotąd nie wspomniałem — działalność dydaktyczna. Miałem okazję poznać wielu jej dawnych studentów — obecnie już naukowców i nauczycieli akademickich — których doskonałe przygotowanie zawodowe oraz ogromne zaangażowanie i oddanie swej pracy świadczą o jej talencie dydaktycznym i umiejętności wyboru właściwych osób, które będą kontynuować jej dzieło i utrwalą osiągnięcia. Chciałbym zakończyć tę ocenę uwagą osobistą: uważam możliwość współpracy z prof. Jarugową przez prawie 30 lat za zaszczyt i prawdziwy przywilej — moja własna praca bardzo na tym zyskała, a przyjaźń z kimś o tak wyjątkowej osobowości wzbogaciła moje życie. Profesor Jaruga — bardziej niż jakikolwiek przedstawiciel rachunkowości w Waszym kraju — zasługuje na otrzymanie tytułu doktora honoris causa. Chciałbym pogratulować Waszemu Uniwersytetowi trafnego wyboru”.

Prof. Rowan H. Jones podkreślił w swej opinii między innymi fakt, iż prof. A. Jarugowa: „należy od dawna do liderów niosących wiedzę o rachunkowości w Polsce oraz krajach Europy Środkowej i Wschodniej do krajów anglojęzycznych. Była ona i jest zaangażowanym propagatorem oraz realizatorem zrozumienia dla rozwoju globalnej, światowej rachunkowości. Zrobiła ona także wiele dla popularyzacji tych problemów w krajach innych, takich jak kraje kontynentalne Europy Zachodniej, Chiny i Japonia.

W jej dorobku występuje znaczna liczba wysokiej jakości publikacji w języku angielskim, rozpowszechnionych na całym świecie. Publikowała ona w takich prestiżowych naukowych czasopismach Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Europy, jak: «International Journal of Accounting», «European Accounting Review», «British Accounting Review», «Research in Third World Accounting», «Research in Governmental and Non-profit Accounting». Ostatnio wniosła wielki wkład pracy badawczej do problemów historii rachunkowości oraz porównań międzynarodowych rachunkowości. Wielokrotnie prezentowała swe prace w referatach na sesjach plenarnych największych światowych konferencji naukowych i zawodowych. Sądzę więc, że nie będzie to stwierdzenie na wyrost, iż była ona i jest ambasadorem polskiej rachunkowości”.

Prof. dr hab. Elżbieta Burzym stwierdziła w swej recenzji: „Badania naukowe prof. Jarugowej można ująć w dwa nurty dotyczące systemów rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej oraz komparatywnej rachunkowości międzynarodowej, rozpatrywanej w kontekście możliwości jej harmonizacji. Działalność badawczą prof. Jarugowej cechuje podejście interdyscyplinarne i holistyczne, co nastąpiło już na początku kariery naukowej, gdy zajęła się badaniem kosztów. Były to najpierw koszty zarządzania przedsiębiorstwem, następnie poszerzone o obszar badań na całe koszty wspólne, określane w praktyce mianem kosztów pośrednich. Opublikowała szereg niezwykle wartościowych prac z tego zakresu. Zarówno w badaniach, jak i publikacjach zastosowała pionierskie podejście, którego rozwiniętym odpowiednikiem jest tzw. *benchmarking* czy *process reengineering* z jednej strony i systemy zarządzania procesami — z drugiej. W bada-

niach nad kosztami pośrednimi punkt ciężkości prof. A. Jarugowa położyła na ich budżetowanie i kontrolę w ośrodkach odpowiedzialności, z uwzględnieniem normalnego poziomu wykorzystania zdolności wytwórczych, wskazując na konieczność projektowania wielozadaniowych systemów rachunku kosztów i przychodów o wielostopniowej marży na pokrycie wielowymiarowo ujętych kosztów indywidualnych i wzajemnych. Dopiero w ostatnich latach zawarte w jej pracach podejście do analizy i projektowania systemów rachunku kosztów znajduje szersze praktyczne zastosowanie, wymuszane wzrastającą konkurencją na rynku. Osiągnięcia japońskie i amerykańskie w zakresie zarządzania kosztami i sterowania rentownością były bieżąco interpretowane i publikowane przez zespoły badawcze katedry kierowanej przez prof. Alicję Jarugową. Jest to znaczny, oryginalny, trwały wkład w rozwój dyscypliny, gdyż jest stale weryfikowany i rozwijany przez praktyczne zastosowania.

Prof. A. Jarugowa wprowadziła polską myśl naukową do literatury światowej, zarówno przez prezentowanie na kongresach światowych dorobku Polski, jak i dzięki licznym publikacjom zagranicznym o zasięgu międzynarodowym (dwie autorskie i trzydzieści współautorskich monografii oraz trzydzieści jeden artykułów w pismach naukowych, wydawanych m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, Japonii, Chinach, Szwajcarii, Indiach, Rosji, Czechach, a także w wydawnictwach Banku Światowego, Międzynarodowego Funduszu Walutowego czy OECD). [...] Kandydatka rozwinęła zespołowe badania porównawcze zasad rachunkowości i sprawozdań finansowych oraz wpływu standardów europejskich (UE) i międzynarodowych (IASB) na rozwiązania krajowe w dążeniu do zwiększenia stopnia harmonizacji w odpowiedzi na globalizację rynków kapitałowych. W rezultacie opracowano pod jej kierunkiem pierwsze polskie tłumaczenie dyrektyw Komisji Europejskiej i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, a także szereg wybitnych prac doktorskich i publikacji o charakterze stosowanym. Miało to również wpływ na przyspieszenie dostosowań polskich regulacji prawnych rachunkowości do warunków gospodarki rynkowej oraz na możliwość odniesienia się do projektów ustawy o rachunkowości i współuczestniczenia zespołu badawczego w opracowywaniu przepi-

sów wykonawczych i komentarzy. Swą wiedzą specjalistyczną prof. Jarugowa służy jako członek rządowych delegacji w pracach ICAS, ONZ, UNCTAD, a także w okresowych spotkaniach z zespołami OECD i Komisji Europejskiej (UE)».

Prof. dr hab. Tadeusz Wierzbiński podkreślił w swojej opinii: „Jestem pełen uznania dla inicjatywy Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego. Stawiając ten wniosek i prowadząc postępowanie nominacyjne Rada tego Wydziału po raz pierwszy w historii nauki polskiej uhonoruje środowisko rachunkowości i subdyscyplin z niej wyrosłych¹ — analizy ekonomicznej, auditingu, controllingu, informatyki ekonomicznej, kontroli wewnętrznej, organizacji przetwarzania danych, planowania finansowego, rachunku kosztów, rachunkowości międzynarodowej, rachunkowości społecznej i rachunkowości zarządczej.

Dyscyplina ta i środowisko naukowe, mimo że tak ważne i wszechobecne w gospodarce, nie miały dotychczas szczęścia w wyróżnieniach, honorach czy wyrazach uznania. Inicjatywa doktoratu honoris causa dla wybitnej uczzonej z tej właśnie dziedziny jest więc wyrazem uznania dla całej rachunkowości jako nauki — jest czymś, czego dotychczas brakowało i za co należy być wdzięcznym gdańskiemu Uniwersytetowi i środowisku naukowemu. Wyróżnienie to przypada osobie najbardziej tego godnej. Profesor Alicja Jarugowa jest wybitnym twórcą i nauczycielem, zajmuje w swej dyscyplinie czołowe miejsce w kraju, jest znana i uznana w najwyższych kręgach naukowych na świecie, godnie reprezentuje Polskę na międzynarodowym forum nauki i edukacji. W działalności naukowo-badawczej i edukacyjnej prof. Jarugowej wybija się kilka głównych nurtów, a jej podstawowe zasługi w poszczególnych nurtach można sprowadzić do tego, że:

- specjalizując się w praktyce i teorii rachunku kosztów doszła do wielu oryginalnych osiągnięć, uwieńczonych najwyższej klasy publikacjami,

- wiążąc ten nurt z potrzebami zarządzania, jako pierwsza w Polsce rozpoznała rachunkowość zarządczą jako główny kierunek rozwoju nowej dyscypliny i na I Kongresie Nauki Polskiej PAN zapewniła temu aprobatę środowiska naukowego, tworząc

¹ Kolejność alfabetyczna.

potem i rozwijając liczne modele oraz publikując szereg prac o nieprzemijającej wartości,

— wniosła istotny wkład do rachunkowości społecznej (określanej również jako «rachunkowość społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw»),

— wniosła również znaczący wkład do nowej dziedziny, określanej jako «rachunkowość międzynarodowa»,

— odegrała wiodącą rolę w tworzeniu unormowań prawnych i profesjonalnych współczesnej polskiej rachunkowości i dostosowaniu ich do europejskich i światowych standardów”.

Na podstawie powyższych opinii recenzentów komisja podjęła uchwałę następującej treści:

„Przedstawiona wyżej wysoka ocena dorobku naukowego prof. A. Jarugowej, dokonana przez recenzentów zagranicznych i krajowych przekonuje o trafności wniosku nadania jej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. W konkluzji stwierdzić należy, że prof. Alicja Jarugowa jest w Polsce czołową osobistością reprezentującą rachunkowość i dyscypliny z nią związane, a także niekwestionowanym, wybitnym specjalistą w skali światowej. Jej wyjątkowo bogaty i twórczy dorobek naukowy — liczne publikacje polskie i zagraniczne, liczne wykłady na znanych uniwersytetach zagranicznych (w tym USA, Wielkiej Brytanii, Australii, Japonii, Niemczech, Brazylii, Norwegii), uzyskane tytuły distinguished visiting professor i senior research fellow, wreszcie aktywna działalność w krajowych i międzynarodowych organizacjach naukowych i zawodowych (biegłych księgowych) zasługują — naszym zdaniem — na najwyższe uznanie polskiego środowiska naukowego. Prof. A. Jarugowa jest cenionym ekspertem rachunkowości, reprezentującym Polskę w ONZ (UNCTAD — Międzyrządowa Grupa Międzynarodowych Standardów Rachunkowości) oraz OECD, członkiem rad redakcyjnych szeregu czasopism specjalistycznych o randze międzynarodowej oraz zasłużonym wychowawcą kadr naukowych polskiej rachunkowości. Dokonane w ostatnich latach reformy polskiego systemu rachunkowości, mające na celu dostosowanie jej rozwiązań do standardów międzynarodowych i wymogów Unii Europejskiej, to w dużej mierze rezultat prac prof. A. Jarugowej i jej zespołu. Ona bowiem otworzyła w Pol-

sce przysłowiowe «okno na świat», przyczyniając się walnie do rozwoju i wysokiego już poziomu polskiej rachunkowości.

Prof. Alicja Jarugowa od lat związana jest trwałą współpracą naukową z Uniwersytetem Gdańskim, szczególnie Katedrami Rachunkowości i Analizy Ekonomicznej, stąd też uznanie jej wybitnych zasług dla nauki polskiej ze strony Uniwersytetu Gdańskiego byłoby najwłaściwsze przez nadanie jej tytułu doktora honoris causa. Komisja wnosi zatem o nadanie prof. dr hab. Alicji Jarugowej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego w uznaniu jej wybitnych zasług dla rozwoju rachunkowości w Polsce oraz międzynarodowej współpracy naukowej w tej dziedzinie”.

19 CZERWCA 1997

Rada Wydziału Zarządzania rozpatrzyła pozytywnie wniosek komisji, postulując w podjętej uchwale wystąpienie do Senatu Uniwersytetu Gdańskiego o nadanie prof. dr hab. Alicji Jarugowej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego „za wybitne zasługi dla rozwoju nauki i reform rachunkowości w Polsce, odpowiadających wymogom gospodarki rynkowej, rozwinięcie szerokiej, międzynarodowej współpracy w tej dziedzinie oraz jej reprezentowanie na forum światowym”.

26 CZERWCA 1997

Senat Uniwersytetu Gdańskiego na wniosek Rady Wydziału Zarządzania podjął uchwałę następującej treści:

Senat Uniwersytetu Gdańskiego nadaje Pani Profesor dr hab. Alicji Jarugowej tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego w uznaniu wybitnych zasług dla rozwoju rachunkowości w Polsce, międzynarodowej współpracy naukowej w tej dziedzinie oraz kształcenia kadr naukowych.

21 PAŹDZIERNIKA 1997

Rektor Uniwersytetu Gdańskiego wystąpił do prof. dr hab. Alicji Jarugowej, informując o podjętej przez Senat uchwale oraz prosząc o przyjęcie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

5 LISTOPADA 1997

Prof. dr hab. Alicja Jarugowa wystosowała do Rektora Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dr hab. Marcina Plińskiego list następującej treści:

„Wielce Szanowny Panie Rektorze,

Wielkim zaszczytem jest przyznanie mi doktoratu honorowego przez Wysoki Senat Uniwersytetu Gdańskiego na wniosek Rady Wydziału Zarządzania.

W Gdańsku rachunkowość była znana nie tylko w praktyce, lecz także już od szesnastego wieku systematycznie opisywano jej zasady w podręcznikach. Będę więc miała honor otrzymać to wysokie wyróżnienie dla całej polskiej rachunkowości w miejscu uświęconym wielowiekową tradycją.

Z wyrazami głębokiego szacunku i poważania

Alicja Jaruga”

1 GRUDNIA 1997

W auli Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z okazji nadania prof. dr hab. Alicji Jarugowej tytułu doktora honoris causa. Obok członków Senatu Uniwersytetu oraz Rady Wydziału Zarządzania wzięli udział liczni przedstawiciele środowiska naukowego i zawodowego rachunkowości z całej Polski. Posiedzenie otworzył Rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. dr hab. Marcin Pliński witając wszystkich przybyłych, a w tym prof. dr hab. Alicję Jarugową, rektorów i prorektorów wyższych

uczelni, przedstawicieli władz administracyjnych, instytucji skarbowych, firm audytorskich — polskich i zagranicznych — oraz pracowników katedr rachunkowości i pokrewnych z wszystkich polskich uczelni ekonomicznych. Rektor przedstawił zebranym treść uchwały Senatu z dnia 26 czerwca 1997 r. o nadaniu prof. dr hab. Alicji Jarugowej tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego wraz z jej uzasadnieniem.

Przemówienie Dziekan Wydziału Zarządzania

SZANOWNI Państwo,
Przypada nam w udziale zaszczyt i przyjemność uczestniczenia w uroczystości o wymiarze historycznym. Po raz pierwszy w Polsce najwyższa honorowa godność akademicka jest nadawana reprezentantowi rachunkowości. To właśnie Pani Profesor Alicja Jarugowa swoją wieloletnią twórczą pracą wprowadziła rachunkowość na najwyższe szczyty nauki i przyczyniła się do jej dostosowania do światowych standardów. Korzystamy z tego wszyscy, chociaż większość naturalnie pośrednio. Z ogromnego dorobku Pani Profesor czerpiemy inspirację do pracy naukowej i dydaktycznej. Jest to bowiem dorobek wielowymiarowy, dzięki któremu polska myśl ekonomiczna zajmuje liczące się miejsce w życiu intelektualnym kraju.

Jest to także pierwszy stopień doktora honoris causa przyznany przez Senat Uniwersytetu Gdańskiego z wyłącznej inicjatywy i na wniosek Rady Wydziału Zarządzania. Dzisiejsza uroczystość odbywa się w trzydziestym roku istnienia Wydziału jako jednostki autonomicznej, a zarazem rozpoczyna drugie pięćdziesięciolecie wyższego szkolnictwa ekonomicznego na Wybrzeżu Gdańskim. Jesteśmy spadkobiercami chlubnych tradycji Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich, Wyższej Szkoły Han-

dlu Morskiego w Gdyni i Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie. Pracujemy w poczuciu odpowiedzialności związanej z tym dziedzictwem.

Jesteśmy dumni, że w tej historycznej chwili w naszym gronie znalazła się najwybitniejsza przedstawicielka rachunkowości w Polsce. Od wielu lat Pani Profesor Alicja Jarugowa jest ambasadorem polskiej rachunkowości w świecie. Mamy nadzieję, że od dzisiaj będzie także ambasadorem Uniwersytetu Gdańskiego i Wydziału Zarządzania.

prof. dr hab. Joanna Senyszyn

Laudacja promotorska

LECH BEDNARSKI

MAGNIFICENCJO REKTORZE, Wysoki Senacie, Szanowni Państwo!

Profesor Alicja Jarugowa jest czołowym przedstawicielem rachunkowości, tak w polskim jak i międzynarodowym środowisku naukowym.

Rachunkowość jako nauka ma bogatą historię i szczególne miejsce we współczesnym systemie nauk ekonomicznych oraz zarządzania. Będąc ważną funkcją społeczno-gospodarczą, od najdawniejszych lat służy człowiekowi w procesie gospodarowania. Nie można już dziś wyobrazić sobie działalności gospodarczej człowieka bez odpowiednio zorganizowanej rachunkowości wykorzystywanej do decyzji zarządczych, tak w skali makro- jak i mikroekonomicznej. Nauka ta przeszła w swym rozwoju od prymitywnych urządzeń liczących i ewidencyjnych starożytnych Egipcjan, Greków czy Rzymian do współczesnych, wysoko zorganizowanych systemów informatycznych. Od podstawowych operacji liczenia i rejestrowania posiadanych i wykorzystywanych dóbr, a także przewidywanego zapotrzebowania na nie, do rozwiniętych, w dużym stopniu zharmonizowanych w skali międzynarodowej systemów rachunkowości wykorzystywanych dla celów kontroli, analizy i planowania procesów gospodarczych.

W roku Milenium Gdańska warto podkreślić, iż Biblioteka Gdańska PAN i Archiwum Państwowe w Gdańsku mają w swych zbiorach oryginalne i niezwykle ciekawe księgi handlowe kupców gdańskich oraz podręczniki księgowości — szczególnie z XVI i XVII wieku — świadczące o wysokim poziomie kultury materialnej ówczesnych Gdańszczan.

Współczesna rachunkowość jako nauka — w związku z dynamicznie rozwijającą się globalną gospodarką światową — wymaga szerokiego zasobu wyspecjalizowanej wiedzy i wielojęzycznej literatury wykorzystywanych dla twórczych poszukiwań i prac naukowo-badawczych. Prace te w zastosowaniu do potrzeb życia gospodarczego powinny mieć szczególne walory użyteczności praktycznej. Absolwenci uniwersytetów i uczelni ekonomicznych posiadający głęboką i wyspecjalizowaną wiedzę w dziedzinie rachunkowości i dyscyplin z nią związanych są dziś bowiem bardzo poszukiwani i mają szerokie możliwości uzyskiwania odpowiedzialnych stanowisk pracy w kraju i za granicą.

Pracy naukowej oraz działalności społeczno-zawodowej w dziedzinie rachunkowości prof. Alicja Jarugowa poświęciła już ponad 45 lat. Przeszła w tym czasie wszystkie szczeble zawodowe pracownika naukowego — od asystenta do profesora zwyczajnego, pełniąc od roku 1973 obowiązki kierownika Zakładu, a następnie kierownika Katedry Rachunkowości na Uniwersytecie Łódzkim. Ponadto pełni od roku 1992 funkcję kierownika Ośrodka Międzynarodowych Studiów Rachunkowości — ważnej placówki naukowo-badawczej.

Tematyka badań prof. Alicji Jarugowej obejmowała od początków jej pracy naukowej szczególnie ważne i złożone dziedziny, takie jak:

- systemy rachunku kosztów,
- rachunkowość zarządcza,
- komparatywna rachunkowość międzynarodowa i problemy jej harmonizacji,
- rachunkowość społeczna, a w tym sektora publicznego.

Wniosła w tych dziedzinach niewątpliwie znaczny twórczy wkład, przyczyniając się do ich rozwoju i użyteczności praktycznej.

Odegrała przy tym główną rolę w tworzeniu unormowań prawnych i profesjonalnych współczesnej polskiej rachunkowości w dostosowaniu ich do standardów europejskich i światowych. Jej wyjątkowo bogaty i twórczy dorobek naukowy obejmuje z tego szczególnie zakresu liczne publikacje polskie i zagraniczne. Są to książki i artykuły w prestiżowych czasopismach. Od początku lat siedemdziesiątych podjęła i do dziś realizuje aktywną współpracę z licznymi ośrodkami akademickimi i międzynarodowymi organizacjami profesjonalnymi na całym świecie. Na zaproszenie tych instytucji jako *visiting professor* wielokrotnie prowadziła wykłady i seminaria w ponad 20 uniwersytetach, m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, Australii, Nowej Zelandii, Kanadzie, Brazylii, Chinach, Meksyku, Japonii, Niemczech, Norwegii i Rosji. Uniwersytety — Północnego Teksasu w Denton i Meji w Tokio nadały jej tytuł *distinguished visiting professor*, a uniwersytety brytyjskie w Birmingham i Północnej Walii w Bangor — tytuł *honorary research fellow*.

Prof. Alicja Jarugowa jako wybitny specjalista rachunkowości od roku 1991 reprezentuje Polskę w Międzyrządowych Grupach Ekspertów ONZ i Unii Europejskiej. Uczestniczyła także pracach Banku Światowego. Przewodniczy Polskiej Sekcji European Accounting Association oraz jest członkiem Światowej Akademii Historyków Rachunkowości, American Accounting Association i International Association of Accounting Education and Research. Wchodzi w skład rad redakcyjnych szeregu najpoważniejszych, międzynarodowych czasopism specjalistycznych.

Działalność społeczno-zawodowa prof. A. Jarugowej na terenie Polski to członkostwo w Krajowej Radzie Biegłych Rewidentów, w Komitecie Nauk Organizacji i Zarządzania PAN, Polskim Towarzystwie Ekonomicznym, Łódzkim Towarzystwie Naukowym i TNOiK. Od szeregu lat jest ponadto aktywnym działaczem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce oraz członkiem jej Rady Naukowej i przewodniczącą Rady Redakcyjnej Zeszytów Teoretycznych. W roku 1995 Zjazd Krajowy tego Stowarzyszenia nadał jej godność członka honorowego. Przewodniczy ponadto powołanemu ostatnio w Polsce Komitetowi Standardów Rachunkowości.

Dorobek naukowy publikacyjny prof. A. Jarugowej to autorstwo 7 oraz współautorstwo 12 książek, redakcja naukowa i tłumaczenie 4 książek, autorstwo ponad 150 artykułów w czasopismach naukowych i profesjonalnych krajowych i zagranicznych — w tym tłumaczonych na szereg języków obcych. Jako wychowawca kadr naukowych wypromowała 18 doktorów nauk ekonomicznych, a także była recenzentem w wielu przewodach doktorskich i habilitacyjnych (w tym także na Uniwersytecie Gdańskim). Ponadto w macierzystym Uniwersytecie wypromowała kilkuset magistrów ekonomii.

Istotne zasługi prof. A. Jarugowej polegają także na staraniach, organizacji we współpracy z British Council oraz opiece naukowej wdrażanego w latach 1991–1995 Brytyjskiego Programu Know How-Fund „The Development of Accounting in Poland”. Program ten przyczynił się do znacznego podniesienia poziomu naukowego uczelni ekonomicznych (w tym także na Uniwersytecie Gdańskim, który rozwijał prace programowe w Regionie Północno-Zachodnim).

Wielką zasługą prof. A. Jarugowej i jej zespołu w Uniwersytecie Łódzkim jest przeniesienie na grunt polski światowego dorobku teorii i praktyki rachunkowości zarządczej i społecznej. Gdyby nie działalność tego zespołu w postaci licznych publikacji, referatów, odczytów, nowatorskiej dydaktyki, owocnych kontaktów zagranicznych — polska rachunkowość nie byłaby w stanie nadążać za nurtem światowych przemian w tej dziedzinie.

Prezentując sylwetkę naukową prof. A. Jarugowej pozwolę sobie jeszcze nawiązać do kilku opinii, jakie sformułowali wybitni znawcy przedmiotu — recenzenci jej dorobku naukowego. Zarówno recenzenci zagraniczni, jak i krajowi dali niezwykle wysoką ocenę twórczości i wieloletniej działalności, podkreślając jej szczególne zasługi w unowocześnieniu i otwarciu polskiej rachunkowości na świat.

— Prof. Hanns Martin Schoenfeld z Uniwersytetu Illinois w USA stwierdził m.in., że prof. A. Jarugowa ma „ogromne zasługi na polu inicjowania i rozwijania międzynarodowego dialogu oraz wzbogacania rachunkowości o ponadnarodowy wymiar. [...] Jest [ona] jednym z tych rzadkich przypadków,

gdy wieloletnia, solidna praca na polu nauki zaowocowała nie tylko osiągnięciami naukowymi i uznaniem środowiska akademickiego, ale również przyczyniła się do skutecznego przekształcenia rzeczywistości całego kraju”.

— Prof. Rowan H. Jones z Uniwersytetu Birmingham w Anglii podkreślił w swej opinii, iż „prof. A. Jarugowa należy od dawna do liderów niosących wiedzę o rozwoju rachunkowości w Polsce i krajach Europy Środkowej oraz Wschodniej do krajów anglojęzycznych. Była ona i jest zaangażowanym propagatorem oraz realizatorem zrozumienia dla rozwoju globalnej, światowej rachunkowości”.

— Prof. Elżbieta Burzym z Akademii Ekonomicznej w Krakowie zwróciła uwagę szczególnie na zasługi prof. Jarugowej w zakresie wprowadzania w Polsce rachunkowości zarządczej, badań nad międzynarodową harmonizacją rachunkowości, prezentacji polskiej myśli naukowej na forum międzynarodowym oraz utworzenia Łódzkiej Szkoły Rachunkowości.

— Prof. Tadeusz Wierzbicki z Uniwersytetu Szczecińskiego akcentując zasługi prof. A. Jarugowej na polu międzynarodowych kontaktów naukowych i profesjonalnych wskazał, że „nie jest to współpraca sama dla siebie, dla własnej chwały czy korzyści, a zawsze ukierunkowana dla dobra nauki rachunkowości, naszego kraju i środowiska”. Podkreślił także szczególnie duże osiągnięcia twórcze zespołu naukowego Łódzkiej Szkoły Rachunkowości.

Ze swej strony wyrażam także wysoką ocenę trwałej współpracy Pani Profesor Jarugowej z zespołami naukowymi specjalistycznych Katedr Uniwersytetu Gdańskiego. Zawsze mogliśmy liczyć na jej życzliwą pomoc oraz cenne rady w realizowanych pracach badawczych i dydaktycznych.

Reasumując pragnę stwierdzić, że rezultatem całokształtu działalności prof. Alicji Jarugowej jest dynamiczny rozwój i rosnący poziom polskiej rachunkowości. W imieniu całego środowiska naukowego i profesjonalnego rachunkowości oraz dyscyplin z nią związanych składam jej wyrazy szczerego szacunku i uznania.

Promocja

Na prośbę prowadzącego posiedzenie Senatu Rektora Uniwersytetu Gdańskiego — Dziekan Wydziału Zarządzania prof. dr hab. Joanna Senyszyn odczytała treść dyplomu doktora honoris causa. Następnie Rektor dotykając berłem ramienia prof. dr hab. Alicji Jarugowej wypowiedział następujące słowa promocji doktorskiej:

„Illustrissime Professor Alicja Jarugowa, titulum, honores, iura et privilegia omnia doctoris honoris causa Universitatis Gedanensis in te sollemniter confero”.

Z kolei promotor przewodu doktorskiego prof. Lech Bednarski wręczył prof. dr hab. Alicji Jarugowej dyplom doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

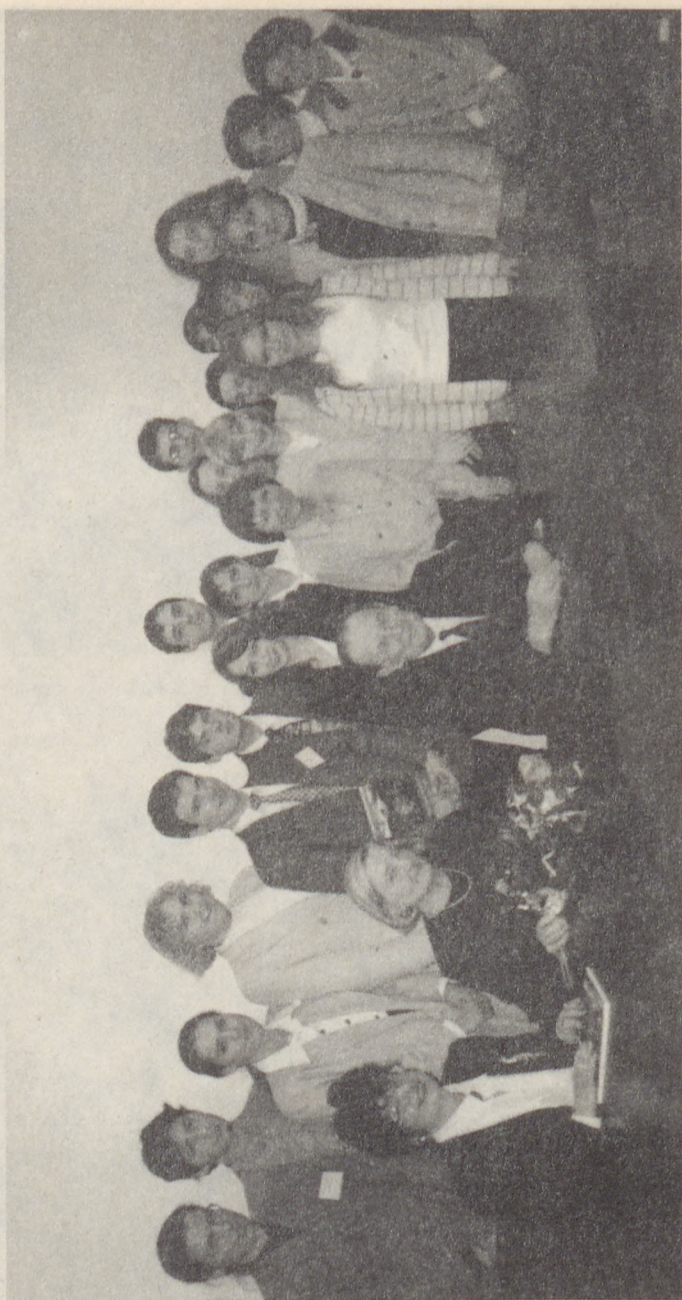
Dziekan Wydziału Zarządzania, prof. dr hab. Joanna Senyszyn odczytuje łaciński tekst dyplomu doctora honoris causa

Promotor, prof. dr hab. Lech Bednarski wręcza dyplom doctora honoris causa

Prof. dr hab. Alicja Jarugowa w towarzystwie dziekan Wydziału Zarządzania, promotora i członków Senatu

Po uroczystości spotkania z członkami Studenckiego Koła Naukowego Analizy i Rewizji Finansowej Uniwersytetu Gdańskiego

Dyplom

Q.F.F.

[Quod felix faustum
[Oby to było owocne]

F.Q.S.

fortunatum que sit]
szczęśliwe i pomyślne]

Pod najwyższym zwierzchnictwem
Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej
my
dostojny rektor Uniwersytetu Gdańskiego

i
dziekan Wydziału Zarządzania

i
przepisowo ustanowiony promotor
przy jednomyślności Rady Wydziału Zarządzania
uchwałą Senatu z dnia 26 miesiąca czerwca
roku 1977

Znakomitej Pani
przedstawicielce nauk ekonomicznych
Alicji Jaruga

profesorowi zwyczajnemu Uniwersytetu Łódzkiego,

która najbardziej zasłużyła się
w promowaniu badań nad wiedzą ekonomiczną w Polsce
i we wzajemnej współpracy międzynarodowej nad nimi,
która najstaranniej wykształciła ludzi oddanych wiedzy
i rozwojowi gospodarki rynkowej,
która z najwyższym poświęceniem
przysłużyła się dla całokształtu osiągnięć
Uniwersytetu Gdańskiego

nadajemy
tytuł doktora honoris causa,
wszystkie przywileje, prawa i godności tego tytułu
i dla wiarygodności rzeczy zaopatrzyliśmy niniejsze pismo
pieczęcią Uniwersytetu

Dano w Gdańsku w dniu 1 miesiąca grudnia roku 1997

Joanna Senyszyn

Marcin Pliński

Lech Bednarski

Dziekan

Rektor

Promotor

Wykład Doktorantki

ALICJA JARUGOWA

Harmonizacja rachunkowości
u progu XXI wieku

RACHUNKOWOŚĆ należy do nauk społecznych stosowanych. Badania historyczne wykazują, że rachunkowość była stosowana już w starożytności. W ciągu wieków wywierała znaczący wpływ na rozwój gospodarczy, społeczny i cywilizacyjny. Służyła do rozliczeń podmiotów gospodarczych z otoczeniem i ułatwiała podejmowanie decyzji ekonomicznych. Współczesny dorobek nauki rachunkowości sięga XV wieku. Szczególnie intensywny rozwój nastąpił w wieku XX. W ostatnich dekadach znaczący był jej wpływ na dwie podstawowe sfery praktyki rachunkowości:

- regulacje normatywne w formie przepisów prawa i profesjonalnych standardów, zarówno krajowych jak i w skali międzynarodowej,

- systemy informacyjne rachunkowości wspierane techniką komputerową.

Teoretyczny dorobek rachunkowości wykorzystano do opracowania **ram konceptualnych** obejmujących fundamentalne koncepcje, podstawowe założenia i nadrzędne zasady, które stanowią podstawę zachowania spójności przedmiotowych standardów rachunkowości, a ostatnio także prawa rachunkowości.

Ramy konceptualne odgrywają istotną rolę w procesie harmonizacji rachunkowości w skali międzynarodowej. Harmonizacja rachunkowości stanowi nowy kierunek badań i praktycznych zastosowań, mieszczący się w nurcie normatywnym lub ściślej — według Richarda Mattessicha — warunkowo-normatywnym, który ma duże perspektywy rozwoju.

Zastosowania systemów rachunkowości w praktyce stanowią podstawową, formalną, strukturę informacyjną organizacji ułatwiając proces zarządzania i sterowania. Pomiar finansowy i ocena dokonań scala bowiem w jedną całość wszystkie działania, od elementarnych, jednostkowych do poszczególnych centrów odpowiedzialności i firmy jako całości. Syntetyczną reprezentacją w wyrażeniu pieniężnym, dobrze ustrukturyzowanych zdarzeń gospodarczych wpływających na przedsiębiorstwo i zawartych przez nie transakcji są sprawozdania finansowe. Zawierają one informacje finansowe w układach, strukturze i relacjach odpowiadających potrzebom szerokiego kręgu użytkowników zewnętrznych i wewnętrznych. Stanowią zatem reprezentację ekonomicznej kondycji firmy. Wiarygodność i rzetelność tej reprezentacji zależy od zgodności z zasadami artykułowanymi w przepisach prawa rachunkowości czy profesjonalnymi standardami danego kraju, a także, w określonych warunkach, prawa ponadnarodowego, jak Dyrektywy Unii Europejskiej, czy też od zgodności z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości.

Od dawna uważa się rachunkowość za powszechnie przyjęty język biznesu. W warunkach postępującej globalizacji rynku kapitałowego występuje coraz większe zapotrzebowanie na porównywalne, przejrzyste sprawozdania finansowe w skali światowej, prezentujące informacje istotne dla inwestorów kapitału. Powoduje to wiele działań skierowanych na harmonizowanie rozwiązań rachunkowości. Rachunkowość jako międzynarodowy język biznesu ma szansę stać się nie tylko istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego w ramach wspólnot gospodarczych, ale także w skali globalnej. Jest to jednakże proces bardzo złożony, uwarunkowany wieloma czynnikami. Będzie on zapewne stanowił jeden z głównych przedmiotów badań naukowych w nadchodzącym wieku.

Szybki rozwój instytucji i instrumentów finansowych, rozszerzenie zakresu wartości niematerialnych internalizowanych w systemie rachunkowości itp. czynniki znacznie komplikują opracowywanie nowych standardów rachunkowości. Wobec niedoścignięcia teorii w tych nowych dziedzinach standardy tworzone są na podstawie kryteriów pragmatycznych i często podlegają zmianom. Ponadto otwarta jest sprawa utrzymania rozwiązań alternatywnych.

Harmonizacja rachunkowości nie pozostaje bez wpływu na rozwiązania krajowe. Dotyczy to w sposób szczególny krajów, w których zachodzi transformacja systemowa, przechodzenie do gospodarki wolnorynkowej. W Polsce proces transformacji wymagał istotnej reorientacji regulacji rachunkowości i ich niełatwej implementacji. Wymaga on także, jak wiadomo, gruntowej modernizacji rachunku kosztów w celu rozwinięcia go w system rachunkowości zarządczej.

Powrót do gospodarki rynkowej nie oznacza prostego nawiązania do unormowań z okresu międzywojennego, choć szereg uregulowań prawnych zachowało praktyczną przydatność. Konieczne było i stałe jeszcze jest wypełnianie luki, jaka wystąpiła w wyniku szybkiego rozwoju na Zachodzie grup kapitałowych, instytucji finansowych, instrumentów finansowych i odpowiadających im regulacji rachunkowości. Stało się to jednakże okazją dokonania „przeskoku” w procesie tworzenia regulacji prawnych i środowiskowych rachunkowości do wymagań wypracowanych wcześniej przez Komisję Unii Europejskiej dla krajów członkowskich czy też — w określonym zakresie — do międzynarodowych standardów. Taką właśnie politykę zastosowano w naszym kraju, dokonując wielu dostosowań już w 1991 roku², a następnie wprowadzając do Ustawy o rachunkowości³ nie tylko wymagania Dyrektyw UE, ale także szereg rozwiązań zawartych w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości, żeby wymienić tylko Sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych (MSR nr 7, Cash Flow).

² Rozporządzenie ministra finansów o zasadach prowadzenia rachunkowości, (Dz.U. nr 10 z 15.01.1991 r.).

³ Ustawa o rachunkowości, Sejm RP uchwalił w dniu 29 września 1994, (Dz.U. nr 121, z 19.11.1994 r., poz. 691).

Unormowania rachunkowości nie należą do aktów jednorazowych. Procesy harmonizacji w skali światowej pociągają za sobą potrzebę wielu dalszych dostosowań rozwiązań krajowych. Jak wykazują doświadczenia krajów o najwyższym rozwiniętym rynku kapitałowym, spółki publiczne w coraz większym stopniu szukają dostępu do źródeł kapitału za granicą, na giełdach światowych, dążąc do obniżenia kosztu kapitału i podnoszenia poziomu inwestowania, a co za tym idzie — tworzenia nowych miejsc pracy. W tym celu muszą one dostosować sprawozdania finansowe swego macierzystego kraju, do standardów wymaganych na najczęściej wybieranej giełdzie nowojorskiej. Pociąga to za sobą konieczność przygotowania sprawozdań finansowych według różnych wymagań, a ponadto może spowodować podważenie zaufania do wiarygodności sprawozdań, w których prezentowany wynik finansowy wykazuje nierzadko znaczne różnice. Skalę tych różnic ilustrujemy na przykładach trzech spółek publicznych, które musiały dostosować swe sprawozdania finansowe do standardów rachunkowości USA wymaganych przez Giełdę w Nowym Jorku.

NORSK HYDRO			
	NORWEGIA		USA
1992 r.	ZYSK 167 mln NKR	ZYSK	1763 mln NKR

NEWS CORPORATION			
	AUSTRALIA		USA
1992 r.	ZYSK 502 mln AD	ZYSK	241 mln AD

DAIMLER BENZ			
	NIEMCY		USA
1993 r.	ZYSK 615 mln DM	STRATA	1839 mln DM
1994 r.	ZYSK 95 mln DM	ZYSK	1052 mln DM

Porównywalne, przejrzyste sprawozdania finansowe, pozwalające na ocenę kondycji ekonomicznej firm są coraz bardziej potrzebne nie tylko ze względu na globalizację rynków kapitałowych, umiędzynarodowienie usług finansowych, lecz także z powodu otwarcia na kapitał zagraniczny gospodarek znajdujących

cych się w procesie transformacji systemowej, jak również krajów rozwijających się. Takich sprawozdań wymaga również Bank Światowy.

Ugruntowuje się przekonanie, że w miarę wzrostu zapotrzebowania na porównywalne sprawozdania finansowe spółek, zwłaszcza notowanych na giełdach zagranicznych, rośnie znaczenie harmonizacji rachunkowości i rola organizacji stanowiących regulacje, które tę porównywalność umożliwiają. Dobre i porównywalne sprawozdania finansowe w skali międzynarodowej przyczyniają się bowiem do efektywnego alokowania oszczędności w inwestycje na całym świecie, dzięki czemu przyczyniają się do rozwoju gospodarczego, stanowiąc istotny czynnik tego rozwoju.

Proces zwiększania stopnia porównywalności sprawozdań finansowych, określony mianem **harmonizacji rachunkowości**, jest procesem skomplikowanym i długotrwałym. Znaczne różnice w wskazywanym wyniku finansowym tej samej firmy mają bowiem swoje źródło w odmiennych warunkach gospodarczych, kulturowych i prawnych, w których ukształtowane zostały zasady rachunkowości w poszczególnych krajach. Wprawdzie podstawy systemu podwójnej księgowości, opisane przez L. Paccioli⁴, przetrwały pięć wieków i stanowią kanwę współczesnej rachunkowości, to jednak rozwój rachunkowości, jej prawnych i środowiskowych regulacji, zaznaczył się wieloma krajowymi odmiennościami.

Generalnie można wymienić dwie różniące się pod tym względem grupy krajów wysoko rozwiniętych gospodarczo, które są charakteryzowane jako⁵:

1. kraje kredytowo-podatkowe,
2. kraje rozwiniętego rynku kapitałowego.

Do grupy rozwiniętych gospodarczo krajów „kredytowo-podatkowych” zaliczane są: Belgia, Francja, Niemcy, Grecja, Włochy, Hiszpania, Szwajcaria i Japonia, a ostatnio także, z pewną rezerwą: Polska, Węgry i Czechy.

⁴ (1494 r.) Cześć I, sec. 9, traktat 11 pt. „Particularis de Computis et Scripturis” w dziele pt. *Summa de Arithmetica Geometria, Proportionalita* poświęcone jest księgowości.

⁵ UNCTAD, ISAR 1996.

W krajach określanych jako „kredytowo-podatkowe” zasady rachunkowości ujęte są w kodeksach handlowych lub ustawach, przy dużym udziale prawników⁶.

Unormowanie zasad rachunkowości w przepisach prawa nastąpiło stosunkowo wcześniej. We Francji już w 1673 r. w ramach „Ordonance de Commerce” Savary’ego, a następnie w Kodeksie Handlowym „Code de Commerce”, nazywanym Kodeksem Napoleona (1807 r.), zawarte były przepisy dotyczące rachunkowości. Legislacja rachunkowości we Francji miała następnie wpływ na legislację w innych krajach europejskich stosujących prawo kodeksowe.

Duży jest również wpływ prawa podatkowego na ujmowanie w przepisach o rachunkowości zasad wyceny i pomiaru wyniku. Stanowi to kolejną cechę charakterystyczną dla tej grupy krajów. W Niemczech, na przykład, funkcję podziału wyniku między zainteresowane strony, w tym urzędy skarbowe, traktuje się jako pierwszoplanową funkcję rachunkowości. Ponadto przepisy dopuszczają tworzenie rezerw na znaczną skalę. Oznacza to długookresową orientację ustalania zysku, umożliwiającą stabilny rozwój podmiotu w długim okresie, a także objaśnia przywiązywanie dużej wagi do zachowania kapitału i zabezpieczania spłaty kredytów. Wymowny dowód takiej orientacji stanowi struktura pasywów wielkich korporacji w Niemczech:

Kapitał akcyjny, zyski	25,3%
Rezerwy	29,8%
Zobowiązania	39,9%
Inne	5,0%

(Źródło: OECD 1991: bez instytucji finansowych i ubezpieczeniowych).

Tworzenie rezerw i przywiązywanie dużej wagi do ostrożnej wyceny w tej grupie krajów tłumaczy się także dużym stopniem unikania niepewności. Jednym z przejawów chęci unikania niepewności i ograniczania ryzyka jest, według badań G. Hofstede, tworzenie struktur hierarchicznych organizacji, szczegółowa regulacja procedur itp. W zakresie rachunkowości dotyczy to także unormowań w formie planów kont, których we Francji jest ponad dwadzieścia. Normowanie zasad rachunkowości

⁶ Choć, jak twierdzili Rzymianie, „iudex non calculat”.

w przepisach prawa w krajach Europy kontynentalnej obejmowało początkowo prowadzenie ksiąg techniką manualną. Następnie rozwinęły się teorie kont i modele księgowości, a od końca XIX wieku, plany kont jako przejrzyste struktury systemu rachunkowości. Kodeksowe podejście do regulacji rachunkowości oraz unormowania szczegółowe w postaci planów kont zostały ugruntowane w teorii, w nauczaniu i praktyce rachunkowości w większości krajów Europy kontynentalnej. Ten rodzaj zaprogramowania różni się znacznie od werbalizacji właściwej profesjonalnym standardom rachunkowości. Model rachunkowości stosowany w krajach należących do grupy pierwszej nazywany jest modelem państwowym.

Do drugiej grupy krajów, określanych jako kraje o rozwiniętym rynku kapitałowym, należą: Australia, Kanada, Irlandia, Holandia, Nowa Zelandia, Południowa Afryka, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone. Ze względu na wysoki poziom profesjonalnych standardów rachunkowości cztery spośród tych krajów, tj. Australia, Kanada, Wielka Brytania i USA, nazywane są Wielką Czwórką, G4, która obecnie odgrywa dominującą rolę w procesie tworzenia Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Standardy rachunkowości zostały ugruntowane w USA i Wielkiej Brytanii w rozumieniu wzorców, norm promulgowanych przez odpowiednie gremia profesjonalne księgowych, zwykle w długim procesie szerokiego konsultowania projektów. Standardy rachunkowości obejmują przedmiotowo, pozycja po pozycji, uznanie, pomiar (wycenę) i prezentację w sprawozdaniach finansowych ich elementów składowych oraz ujawnianie informacji dodatkowych. Nie ma w nich miejsca na zasady ewidencji księgowej (*bookkeeping*), konta czy dokumenty księgowe. Warto podkreślić, że takie odmienne podejścia do struktur i werbalizacji unormowań rachunkowości miały i jeszcze mają znaczny wpływ na proces harmonizacji rachunkowości i jego perspektywy.

Duże znaczenie rynku kapitałowego i wysokie wymagania w stosunku do informacji prezentowanych w sprawozdaniach finansowych spółek notowanych na giełdzie papierów wartościowych, w celu zabezpieczenia interesów akcjonariuszy, często

rozproszonych, leży u podstaw stanowienia standardów rachunkowości. Nacisk jest położony na tworzenie takich standardów, dzięki zastosowaniu których prawdziwe i rzetelne sprawozdania finansowe prezentują aktualną pozycję finansową i wyniki działalności spółki w sposób czytelny i przejrzysty. W Wielkiej Brytanii i w USA kapitał akcyjny stanowi znaczny udział w strukturze źródeł finansowania, prezentowanych w sprawozdaniach finansowych wielkich korporacji, sięgając odpowiednio: 47,6% i 40,2% (OECD 1990). W Niemczech natomiast udział kapitału akcyjnego stanowił, w tym samym okresie, 25,3%, a w Japonii 31%.

Ograniczony zakres tworzonych rezerw oraz nadrzędność zasady współmierności nad zasadą ostrożnej wyceny (ostrożności, przeczności) stanowi kolejną właściwość rachunkowości tej grupy krajów, co ma niewątpliwy wpływ na wykazywanie stosunkowo większego zysku, w przeciwieństwie do wygładzania zysku w dłuższym okresie dla zachowania stabilnego rozwoju, w krajach grupy „kredytowo-podatkowej”.

Kolejna różnica polega na rozdzieleniu regulacji rachunkowości i sprawozdań finansowych od wymogów prawa podatkowego. Rozdzielenie prawa podatkowego od bilansowego występuje w następujących wybranych krajach europejskich: Dania, Holandia, Norwegia, Wielka Brytania. Natomiast zależność rachunkowości od prawa podatkowego występuje w takich krajach, jak: Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy, Włochy, Szwecja. (Źródło: *Accounting and taxation in Europe*, EAR, Vol. S, Sup., 1996, s. 786).

Polska i Czechy zmierzają, jak wiadomo, w kierunku uniezależnienia rachunkowości od prawa podatkowego. Polska Ustawa o rachunkowości dopuszcza m.in. podatek odroczony, odrębny pomiar amortyzacji itd. Wpływ przepisów podatkowych na rachunkowość jest zaliczany do głównych przyczyn wolnego tempa harmonizacji rachunkowości.

Tradycja tworzenia standardów rachunkowości przez gremia profesjonalne księgowych, długoletnie doświadczenia środowiska akademickiego w kreowaniu koncepcji, założeń i standardów rachunkowości znajduje swój wyraz w stosowaniu profesjonalnych standardów rachunkowości kreowanych przez Rady

Standardów Rachunkowości, np. Financial Accounting Standard Board w USA czy Accounting Standard Board w Wielkiej Brytanii. Dzięki instytutom biegłych księgowych o bardzo wysokim prestiżu i dorobku zawodowym kreowane przez Rady standardy rachunkowości są na dobrym poziomie, a szybkie tworzenie nowych, adekwatnych do lawinowo rozwijających się instrumentów finansowych, instytucji rynkowych itp. pozwala na dużą elastyczność dostosowań, w przeciwieństwie do długiego procesu stanowienia prawa kodeksowego. Zakres elastyczności zwiększa jeszcze stosowanie nadrzędnej zasady *true and fair view* przy ocenie ogólnej kondycji finansowej firmy. Badający konsekwencje kulturowe G. Hofstede wskazał na stosunkowo niski stopień unikania niepewności w tej grupie krajów, a także niewielki dystans do władzy. Wydaje się, że może to objaśniać większą elastyczność w podejściu do regulowania wielu dziedzin życia społecznego i gospodarczego. W sferze rachunkowości za przejaw takiego podejścia można byłoby uznać model rachunkowości, oparty na standardach profesjonalnych i swoistym myśleniu kategoriami rachunkowości. Taki model kształtowania standardów rachunkowości nosi nazwę „modelu sektora prywatnego”, gdyż tworzące go organizacje i instytuty biegłych księgowych są samorządowe.

W ramach przedstawionych dwóch grup krajów występują jeszcze dalsze różnice w rozwiązaniach rachunkowości. Sprowadzenie tej różnorodności do względnej porównywalności zapoczątkowały Wspólnoty Europejskie, Dyrektywy Komisji Wspólnot Europejskich: czwarta dotycząca rocznych zamknięć księgowych spółek (1978 r.), siódma dotycząca skonsolidowanych sprawozdań finansowych (1983 r.), a także ósma i jedenasta oraz dyrektywy dotyczące banków i instytucji finansowych odnoszą się bezpośrednio do rachunkowości i jej produktu finalnego, sprawozdań finansowych. Kraje członkowskie Wspólnot miały, a nowe aspirujące do członkostwa w UE mają obowiązek wprowadzania tych Dyrektyw do prawa krajowego.

Twórcami Dyrektyw Rachunkowości byli początkowo głównie⁷ Francuzi i Niemcy. Dążyli oni do ustalenia przepisów

⁷ Traktat Rzymski (25.03.1957) był zawarty przez Francję, Włochy, RFN, Belgię, Luksemburg i Holandię.

zapewniających porównywalność na poziomie minimalnego wspólnego mianownika, tj. na poziomie umożliwiającym zachowanie opcji odpowiadających normom ukształtowanym i utrwalonym przez wiele lat w danym kraju. Brytyjczycy, którzy weszli do Wspólnoty później, zdążyli jeszcze, między innymi, spowodować włączenie do Czwartej Dyrektywy nadrzędne zasady *true and fair view* (prawdziwego i rzetelnego obrazu), a także wprowadzić dodatkowo, od dawna stosowane w Wielkiej Brytanii, układy sprawozdań finansowych. Całość Dyrektyw zachowała jednakże strukturę kodeksową, właściwą Europie kontynentalnej.

Wspólnota Europejska osiągnęła znaczny postęp w porównywalności sprawozdań finansowych. Jednakże skomplikowany proces legislacyjny okazał się zbyt powolny, zbyt mało elastyczny, aby szybko wprowadzać zmiany i uzupełnienia dostosowane do rozwoju różnorodnych przejawów rzeczywistości gospodarczej świata. Dotyczy to w szczególności ponadnarodowych korporacji poszukujących kapitału na Gieldzie Nowojorskiej, o czym była już mowa wcześniej. W obliczu presji globalizacji rynku kapitałowego oraz rosnącego znaczenia światowej, **ponadregionalnej** harmonizacji standardów rachunkowości podjętej przez Komitet Międzynarodowych Standardów Rachunkowości — Komisja Unii Europejskiej uznała za konieczne, już w listopadzie 1995 roku, opracowanie nowej strategii. Nowa strategia polega z jednej strony na zwiększeniu wpływu na tworzenie MSR przez aktywniejszy udział krajów członkowskich i przedstawicieli UE w tym procesie, z drugiej natomiast — na szczegółowej analizie MSR pod kątem możliwości ich wykorzystania w przewidywanych zmianach Dyrektyw UE.

Z przeprowadzonych badań porównawczych wynika, że występuje zaledwie kilka sprzeczności między MSR a Dyrektywami UE⁸. Jednakże, jeżeli brać pod uwagę przepisy krajów członkowskich Wspólnoty, to ze względu na dopuszczalne opcje różnic tych jest blisko pięćdziesiąt. Komisja Europejska stoi więc na stanowisku, iż należy zacieśnić współpracę i zwiększyć swój

⁸ An Examination of the Conformity between the International Accounting Standards and the European Accounting Directives, European Com., Contact Committee on the Accounting Directives, 1996.

własny wkład w prace Komitetu Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. W ten sposób najpierw będzie można skutecznie i szybko doprowadzić do rozwiązania nabrzmiałej sprawy spółek działających na skalę międzynarodową. We Francji i w Niemczech pozwolono już praktycznie na zastosowanie MSR do skonsolidowanych sprawozdań finansowych spółek ponadnarodowych. Wydaje się, że jest to podyktowane również chęcią wzmocnienia roli Komitetu Międzynarodowych Standardów Rachunkowości jako przeciwwagi amerykańskich standardów rachunkowości.

Komitet Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASC) powstał w 1973 roku jako prywatna organizacja powołana przez 9 krajowych stowarzyszeń ekspertów rachunkowości. Obecnie zrzesza 117 stowarzyszeń ekspertów rachunkowości z 86 krajów mając mandat Międzynarodowej Federacji Księgowych.

Komitet MSR ma od kilku lat wsparcie Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO) i jako sprawę priorytetową traktuje obecnie tworzenie MSR zgodnych z wymaganiami tej organizacji. Oznacza to orientację na użytkowników sprawozdań finansowych wielkich spółek notowanych na giełdach, tj. inwestorów, analityków, konsultantów. Wymagania IOSCO zmuszają Komitet MSR do ograniczania opcji oraz znacznego przyspieszenia prac nad całym zestawem standardów istotnych dla spółek giełdowych.

Ograniczenie opcji dotyczyło dziesięciu standardów, nad którymi zakończono pracę w roku 1993, wprowadzając rozwiązanie wzorcowe (tzw. *benchmark*) i ewentualne traktowane jako gorsze rozwiązanie drugie. Przyczyniło się to do znacznego zwiększenia porównywalności sprawozdań finansowych. Nowe standardy, wymagane przez IOSCO, dotyczą: trwale utraconych wartości, badań i rozwoju, osłony ryzyka finansowego, świadczeń emerytalnych, wartości firmy, leasingu, inwestycji kapitałowych, sprawozdań śródrocznych i operacji niekontynuowanych. Całość ma być skompletowana w końcu 1998 r.

Konieczność sprostania wymaganiom IOSCO spowodowała częste korzystanie przez IASC z pomocy ekspertów z G4 i projektów przygotowywanych wcześniej wspólnie przez tę „wielką

czwórkę”, która — jak wiadomo — ma znaczny dorobek w tworzeniu standardów rachunkowości w swoich krajach. Ostatnio Komitet MSR postanowił przyjąć jako tymczasowy amerykański standard rachunkowości dotyczący instrumentów finansowych, gdyż od dłuższego czasu nie zdołano osiągnąć zgodności co do ostatecznego kształtu tego bardzo złożonego standardu, choć prace nad tym standardem trwają nadal, to wiele krajów, w tym Komisja Unii Europejskiej, wyraziło z tego powodu niezadowolenie. Co innego oznaczają bowiem Międzynarodowe Standardy, a co innego standardy jednego kraju.

Warto jednakże wziąć pod uwagę, że to właśnie w Stanach Zjednoczonych najwcześniej opracowano generalne ramy konceptualne rachunkowości i że Rada Finansowych Standardów Rachunkowości (FASB) od początku lat siedemdziesiątych wydała ponad 130 standardów, a dalszych kilkanaście znajduje się w procesie zmian. Ponadto szczegółowe rozwiązania znajdują się w tzw. ogólnie akceptowanych praktycznych zasadach rachunkowości (GAAP). Wielkie fundusze przeznaczone na te cele oraz wysoki poziom profesjonalny technicznego i akademickiego zaplecza Rady pozwalają na bieżące dostosowywanie standardów do rozwoju nowych obszarów rynku finansowego i instrumentów finansowych. W konsekwencji bardziej zrozumiała jest wyprzedzająca inne kraje i organizacje pozycja USA w tej sferze profesjonalnych unormowań rachunkowości. Stąd także wynika pewna niechęć do zaakceptowania MSR jako podstawy sprawozdań finansowych spółek zagranicznych notowanych na giełdzie Nowego Jorku. Komisja Papierów Wartościowych (SEC) w Stanach Zjednoczonych postawiła szereg twardych warunków, jakim powinny odpowiadać MSR, aby mogły być uznane na Giełdzie Nowojorskiej.

Z badań porównawczych wynika, że występuje wiele odmienności i różnic między MSR a standardami amerykańskimi⁹. Łączna liczba tych odmienności wynosi 255, z czego:

— standardów podobnych, lecz nieidentycznych naliczono 56,

⁹ The IASC — U.S. Comparison Project: A Report on the Similarities and Differences between IASC Standards and U.S. GAAP, Based on a Study Undertaken by: the FASB Staff, edited by: Carrie Bloomer, FASB, Norwalk, Connecticut 1996, s. 3–38.

— standardów podobnych w podejściu do rozwiązania sprawy, lecz różnych w zakresie i specyfice wykonawczych interpretacji 79,

— standardów różnych pod względem podejścia do pomiaru i rozliczeń (np. kapitalizować lub nie kapitalizować) 56,

— standardów o odmiennym zakresie dozwolonych alternatyw 27 oraz

— **istotne różnice** w zakresie przedmiotowym 37 standardów.

Te ostatnie wynikają przede wszystkim z bardziej generalnego charakteru i międzynarodowej misji MSR oraz zawężenia ich zakresu do organizacji zarobkowych. Obecnie są 32 MSR, podczas gdy liczba standardów amerykańskich sięga 135, a nowe lub zmienione są w procesie przygotowawczym.

Wiele standardów amerykańskich dotyczy ponadto sektora publicznego, a także niektórych branż przemysłu. Są one ponadto bardziej szczegółowe¹⁰. Ich harmonizacja z MSR oznaczać będzie prawdopodobnie synchronizację na pewnym, określonym poziomie uogólnienia i odnosić się głównie do skonolidowanych sprawozdań finansowych firm notujących swe akcje na giełdach papierów wartościowych. Mimo to MSR zostały silnie wzmocnione przez Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych — IOSCO. Sygnałem pozytywnym do szerszego wykorzystania MSR i wpływu Europy kontynentalnej na ich treść jest też nowa strategia UE. Wiele wskazuje, że Chiny i Rosja (WNP) adaptują MSR do swych rozwiązań krajowych. Podobnie postępują niektóre kraje rozwijające się. Większość krajów natomiast analizuje szczegółowo MSR, wprowadza je do programów studiów i uwzględnia ich treść w procesie unormowań.

Generalnie rysuje się tendencja kilkustopniowej, sukcesywnej harmonizacji rachunkowości:

1. Światowe korporacje notujące swe akcje na giełdach papierów wartościowych o zasięgu globalnym będą dążyć do stosowania MSR, prawdopodobnie także na giełdzie nowojorskiej;

2. Spółki o zasięgu krajowym lub w obszarze Unii Europejskiej będą stosować wymagania krajowe, które ulegną znaczą-

¹⁰ Stąd niekiedy bywają przyrównywane do „książki kucharskiej”.

nemu uelastycznieniu, np. dzięki tworzeniu krajowych komitetów standardów rachunkowości i ograniczaniu zakresu i szczegółowości przepisów prawa rachunkowości;

3. Średnie i małe firmy zostaną wyposażone w odpowiednio ograniczony zestaw wymagań.

Za taką perspektywą harmonizacji rachunkowości przemawiają zmiany zachodzące we Francji i Niemczech zmierzające do uelastycznienia procesu regulacji rachunkowości. Także w naszym kraju zapoczątkował pracę Komitet Standardów, Rachunkowości nowo powstałej Fundacji Rozwoju Standardów Rynku Kapitałowego.

Wiele będzie zależało od poziomu wiedzy i umiejętności kreowania nowych rozwiązań rachunkowości przez środowisko profesjonalne i akademickie (także często wysoko wykwalifikowanych ekspertów) oraz nasycenia programów edukacyjnych kreatywnym podejściem do normowań rachunkowości w obszarze krajowym, regionalnym i światowym. Sprzyjać temu powinno włączenie przez Światową Organizację Handlu (WTO) usług finansowych, w tym usług ekspertów rachunkowości (biegłych księgowych, biegłych audytorów), w pierwszej kolejności do wolnego, międzynarodowego przepływu usług.

W niedalekiej przyszłości będą opracowane międzynarodowe wymagania akredytacyjne oraz odpowiadające im curricula i szczegółowe programy nauczania przedmiotów, z których znaczna część ma być wspólna, jednakowa dla wszystkich specjalizujących się w rachunkowości, auditingu czy analizie finansowej. Będzie to stanowić wielkie wezwanie dla środowiska akademickiego i niezwykle szansę dla studentów. Wpłynie to w konsekwencji również na zwiększenie stopnia harmonizacji rachunkowości.

Instytucje i organizacje wspomagające od dawna procesy harmonizacji rachunkowości na świecie, takie jak ONZ i OECD, włączyły się również do opracowania globalnych wymagań edukacyjnych. Dotyczy to szczególnie Międzyrządowej Grupy Ekspertów Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Raportów (ISAR) działającej w ONZ (UNCTAD) w Genewie, która wiele wysiłków poświęca rozwijaniu edukacji rachunkowości na świecie. Tym problemom poświęcono wiele uwagi także

na ostatnim światowym kongresie księgowych w Paryżu, zorganizowanym przez IFAC.

Widoczne postępy w harmonizacji rachunkowości wynikają z lepszego wzajemnego zrozumienia przyczyn występujących różnic. Dzięki harmonizacji rachunkowości skuteczniejsze może okazać się przeciwdziałanie korupcji i przestępstwom finansowym. Globalizacja niesie za sobą trudne wyzwania. Wiele wskazuje, że rachunkowość ma u progu XXI wieku realne perspektywy wywierania nadal pozytywnego wpływu na rozwój gospodarczy, społeczny i cywilizacyjny.

Wybór harmonizacji rachunkowości jako tematu mego wykładu podyktowany został faktem nadania mi zaszczytnego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego, słynnego tysiącletniego Grodu, gdzie współżyło, tworzyło i rozwijało gospodarkę wiele kultur. Gdzie w archiwach zachowano najstarsze w kraju księgi i podręczniki oparte na podwójnej włoskiej formie księgowości, świadczące zarówno o wysokim poziomie rozwoju i złożoności transakcji handlowych, jak i o ogólnoeuropejskim języku handlowym, jakim już wówczas była rachunkowość, bez względu na to, czy księgi handlowe prowadzono po łacinie, po niemiecku, po francusku czy po polsku.

Listy i depesze gratulacyjne

Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Finansów
Leszek Balcerowicz

Wielce Szanowna Pani
Prof. zw. dr hab. Alicja Jaruga

Składam Pani Profesor serdeczne gratulacje i życzenia z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. Przyznany Pani Profesor tytuł jest wyrazem zasłużonego uznania dla Pani wielkiego dorobku.

Jest mi szczególnie miło uczestniczyć w uhonorowaniu pracy Pani Profesor, łączącej teorię z praktyką. Szeroko znana jest działalność Pani Profesor na forum krajowym i międzynarodowym, zarówno w zakresie metodologii kształtowania efektywności wewnętrznej przedsiębiorstw, jak również procesu dostosowania krajowego systemu rachunkowości w skali międzynarodowej. Tak ważne działania i osiągnięcia Pani Profesor, dotyczące rozwoju systemów rachunkowości rządowej zasługują na szczególną uwagę. Z bogatego dorobku Pani Profesor czerpią dziś wiedzę i doświadczenia zarówno teoretycy, jak i praktycy, instytucje regulujące rachunkowość oraz kształtujące profesję rachunkowości w naszym kraju.

Nadany tytuł jest pierwszym doktoratem honoris causa w historii polskiej rachunkowości. Dostrzegając w tym wydarzeniu nie tylko wymiar osobisty, ale i wymiar symboliczny, wskazujący wysoką rangę rachunkowości w społeczności akademickiej — życzę Pani Profesor zdrowia i wszelkiej osobistej pomyślności oraz wielu dalszych osiągnięć.

Z wyrazami szacunku

Leszek Balcerowicz

Dyrektor Komisji Unii Europejskiej
prof. Karel Van Hulle

Jako oficjalnie odpowiedzialnemu w Komisji Europejskiej za harmonizację rachunkowości i auditingu w Unii Europejskiej miło mi pogratulować Prof. dr hab. Alicji Jarugowej z okazji nadania tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Gdański.

Prof. Jaruga jest nie tylko wybitną uczoną, lecz także osobą, która wniosła ogromny wkład w lepsze zrozumienie przez środowisko akademickie Europy Zachodniej złożonego modelu rachunkowości w gospodarce centralnie planowanej. Była dla nas łącznikiem z Europą Wschodnią. W czasach utrudnionych kontaktów między Europą Wschodnią i Zachodnią była tą osobą, która aktywnie uczestniczyła w dorocznych kongresach Europejskiego Stowarzyszenia Rachunkowości (European Accounting Association).

Czy to w siedzibie ONZ w Nowym Jorku lub Genewie, czy w Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w Paryżu, czy też w Unii Europejskiej w Brukseli Prof. A. Jaruga jest znana jako osoba żywo prezentująca sprawy polskie i aktywny uczestnik dyskusji, wspólnie służąc swojemu krajowi i polskiemu środowisku akademickiemu.

W imieniu wielu przyjaciół Prof. Jarugowej z Europy Zachodniej raz jeszcze gratuluję zasłużonego tytułu i życzę Jej „ad multos annos”.

Prof. Karel Van Hulle

Gdynia, dnia 1.12.1997r.

GRATULACJE

dla

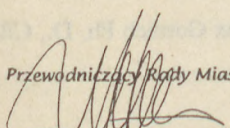
PROF. DR HAB.

ALICJI JARUGOWEJ

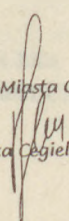
*Serdeczne gratulacje
z okazji nadania tytułu
doktora honoris causa
Uniwersytetu Gdańskiego
wraz z najlepszymi życzeniami
zdrowia, pomyślności i sukcesów
w pracy naukowej*

składają

Przewodniczący Rady Miasta Gdyni

Włodzisław Szczurek

Prezydent Miasta Gdyni

Franciszka Cegielska

The City University of New York
The Collage of State Island

Rektor, Senat Rada Wydziału Zarządzania
Uniwersytetu Gdańskiego

Z wielką przyjemnością i satysfakcją przyjąłem wiadomość o nadaniu prof. Alicji Jarugowej tytułu Doktora Honoris Causa.

Wiem, jak bardzo jest Ona oddana rozwojowi teorii i praktyki rachunkowości. Zarówno Jej publikacje, jak i zaangażowanie w działalność organizacji księgowych oraz udział w konferencjach, poświęconych rachunkowości jest nieprzeciętny.

Prof. Jarugowa była jednym z pierwszych członków społeczności akademickiej, który zrozumiał potrzebę zmian w polskiej rachunkowości. Wypełniała to zadanie z powodzeniem, czerpiąc z teorii i praktyki wypracowanej w Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej. Miała swój wkład w wychowanie wielu wybitnych teoretyków rachunkowości.

Zaszczyt, który Ją spotkał, ukazuje szacunek dla rachunkowości, nie tylko w Polsce, ale także w innych krajach. Znając niespożyte zasoby energii prof. Jarugowej i jej wielką motywację, żywię przekonanie, że będzie Ona kontynuować wzbogacanie wiedzy o rachunkowości. Przesyłam moje najserdeczniejsze gratulacje i życzenia dalszych sukcesów.

Z wyrazami szacunku

Prof. Max Gottlieb Ph. D., CPA

Tokyo Metropolitan University
Faculty of Economics

29 grudzień 1997

Professor Dr. Alicja Jaruga
University of Łódź
Department of Accountancy
Head of Department
Poland

Dear Professor Jaruga

I have received an invitation letter of the ceremony of awarding the title of Honoris Causa Doctoris to Professor Alicja Jarugowa Dr oecon. CA. from the Rector, Senate and Faculty Council of Business Administration of University of Gdansk.

Congratulation, Professor Jaruga!

Unfortunately, in next December I will be very busy in my university and in the Ministry of Finance, so I can not take part in the ceremony. I am very sorry. However, I am very, very glad for your awarding the title of Honoris Causa Doctoris, too.

I always hope strongly that you are all well.

With best wishes.

Yours sincerely,

Junichi Chiba
Tokyo Metropolitan University

Eberhard-Karls-Universität Tübingen
Wirtschaftswissenschaftliche Fakultät
Professor Dr. rer. pol. Marcell Schweitzer

4.12.1997

Frau Professor
Dr. Dr. h.c. Alicja Jaruga
University of Łódź
Polen

Sehr verehrte Frau Kollegin,

diese Zeilen nehme ich mit großer Freude zum Anlaß, Ihnen Ehrendoktor zu gratulieren, welchen Ihnen die Faculty of Business Administration der Universität Gdańsk verliehen hat. Ich bin sicher, daß mit dieser Ehrung Ihre kreative Arbeit im In- und Ausland auf dem Gebiete des betrieblichen Rechnungswesens gebührend gewürdigt wird. Mit einer gewissen Bewunderung beobachte ich, wie Sie das neue Rechnungswesen in Polen national und international im Kreise der Wissenschaftler vertreten. Daß dabei historische Bezüge nicht zu kurz kommen, ist ein besonderes Verdienst, das Ihnen unbestritten zugesprochen werden muß.

Ich gratuliere Ihnen nochmals zu dieser ausgezeichneten Ehrung sehr herzlich und wünsche Ihnen weiterhin neue Ideen, Schaffenskraft und Gesundheit. Für die Betriebswirtschaftslehre in Polen sind von Ihnen mit Sicherheit noch wichtige Impulse zu erwarten.

Mit den besten Wünschen und herzlichen Grüßen von Tübingen nach Łódź

Ihr sehr ergebener
Professor Dr. Marcell Schweitzer

College of Business & Management
University of Maryland

Dear Alicia — I have just heard the wonderful news about your honorary degree from Gdańsk. Many congratulations! This recognition is well-deserved; your professional and personal achievements present a “model” that others should try to follow.

I am talking “hard” with Larry Gordon about coming to Poland something next summer. If you have any specific ideas, dates, or projects that would be relevant, please let him (or me) know. He is, in fact, very eager to come, but it is hard to get him pinned down to specific plans. I do not think this needs to be connected with teaching in the EMBA program; he can work with the faculty and graduate students in other ways.

With very best wishes for the holiday season ahead.

Prof. Lee E. Preston

Sendschreiben

Mit großem Hallo haben Wir, die Wir aus fremden und weit entfernten Landen stammen, die wohlfeile Kunde vernommen, daß Ihr

Alicja Jarugowa,

prof. Dr oecon. CA. in polnischen Diensten, an deroselben hochwichtigen und ehrvollen Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät der altehrwürdigen Universität zu Danzig zum

Doctoris Honoris Causa

ernannt worden seid. Wir wollen somit Euch und aller Welt Unseren Willen kund tun, Euch zu der empfangenen Ehre Unsere herzlichste Gratulation auszusprechen.

Mögen Euch die dei oeconomici mit Weisheit erfüllen und Euch zu allen den Horten ökonomischen Wissens führen, deren Schätze Ihr begehret.

Mit Verlaub

16. August 1997

gegeben und verkündet zu Cottbus im Dezember 1997 A.D.

Hochschule für Verwaltungswissenschaften Speyer
Lehrstuhl für Wirtschaftliche Staatswissenschaften, insbesondere
Öffentliche Finanzwirtschaft und Allgemeine Betriebswirtschaftslehre

25 November 1997

Professor
Dr. Alicja Jaruga
Uniwersytet Łódzki
Department of Accountancy

Dear Alicja,

I was pleased to receive an invitation of the University of Gdańsk to attend the ceremony on the occasion of awarding you the doctor honoris causa. Due to non postponable commitments, I will not be able to come — sorry.

But nevertheless, I would like to convey you my cordial congratulations for this great honour — you certainly deserve it.

Best wishes and a great day in Gdansk.

Prof. Dr. Klaus Lüder

Uniwersytet Łódzki
Rektor

Pani
Prof. zw. dr hab. Alicja Jaruga
Doktor honoris causa
Uniwersytetu Gdańskiego

Szanowna Pani Profesor,

Z prawdziwą przyjemnością i satysfakcją przyjąłem informację o nadaniu Pani Profesor zaszczytnego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

Od lat z podziwem obserwuję niezwykle aktywność Pani Profesor obejmującą zarówno działalność naukową i dydaktyczną, jak i popularyzację nowoczesnej rachunkowości. Cieszę się, że do listy wyróżnień krajowych i zagranicznych będzie Pani mogła dołączyć to, które pracownicy nauki cenią najwyżej.

Szanowna Pani Profesor,

Proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje i życzenia, które składam w imieniu własnym i całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Łódzkiego.

Z wyrazami szacunku i poważania

Prof. zw. dr hab. Stanisław Liszewski
Rektor Uniwersytetu Łódzkiego

Pani
Prof. dr.hab. Alicja Jaruga
w miejscu

Szanowna Pani Profesor,

W imieniu Rady Wydziału, Kolegium Dziekańskiego oraz całej społeczności akademickiej Wydziału Zarządzania UŁ pragnę złożyć na ręce Pani Profesor serdeczne gratulacje z okazji otrzymania jakże zaszczytnego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. Wiadomość o tym przyjęliśmy z ogromną radością i satysfakcją. Jest to bowiem kolejny dowód wysokiej pozycji naukowej i ogromnego autorytetu, jakim cieszy się Pani Profesor w środowisku akademickim. Przyznanie tytułu doktora honoris causa, poza osobistym wyróżnieniem osoby Pani Profesor, ma szerszy wymiar. Podnosi ono rangę i prestiż Wydziału Zarządzania. Za to także pragnę serdecznie podziękować.

Korzystając z okazji, życzę Pani Profesor dalszych wspaniałych sukcesów naukowych, dużo zdrowia oraz wszelkiej pomyślności.

Z wyrazami głębokiego szacunku i poważania

Dziekan Wydziału Zarządzania
Prof. dr hab. Bogdan Gregor

Łódź, listopad 1997 r.

Pani
Prof. dr hab. Alicja Jaruga

Wielce Szanowna Pani Profesor,

Z okazji doniosłego aktu nadania Pani Profesor tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego składam Pani serdeczne gratulacje oraz wyrazy uznania dla Pani wybitnych dokonań naukowych, które są nie tylko osobistym sukcesem, lecz także stanowią wkład w rozwój nauki polskiej i światowej, wzbogacają dorobek łódzkiego środowiska naukowego i przyczyniają się do podniesienia rangi Uniwersytetu Łódzkiego.

Niech mi będzie wolno życzyć Pani Profesor dużo sił i zdrowia dla realizacji nowych planów i zamierzeń oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Dziekan i Rada Wydziału
Ekonomiczno-Socjologicznego
Uniwersytetu Łódzkiego
prof. dr hab. Witold Kasperkiewicz

Uniwersytet Łódzki
Katedra Modeli i Prognoz Ekonometrycznych
Instytut Ekonometrii i Statystyki

Łódź 25.11.1997 r.

Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Uniwersytet Gdański

Szanownia Pani Profesor,

Dziękując za zaproszenie do wzięcia udziału w uroczystości nadania Pani Profesor tytułu doktora honoris causa, z przykrością informuję, iż nie będę mógł wziąć udziału w tej uroczystości. Pragnę jednak złożyć najserdeczniejsze gratulacje wraz z życzeniami dalszych sukcesów w pracy naukowej i życiu osobistym.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Władysław Welfe

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Rektor

Pani
Prof. dr Alicja Jaruga
Doktor Honoris Causa
Uniwersytetu Gdańskiego

Wielce Szanowna Pani Profesor,

Z okazji wyróżnienia Pani najwyższą godnością akademicką, jaką jest zaszczytny tytuł doktora honorowego proszę o przyjęcie serdecznych życzeń i gratulacji. To wysokie wyróżnienie przyznane zostało jako wyraz uznania dla Pani działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej, prowadzonej zarówno w kraju jak i za granicą. Pani wybitne osiągnięcia i dorobek w dziedzinie rachunkowości znane i cenione są przez liczne grona najwybitniejszych specjalistów.

W uroczystym dniu promocji życzę Pani wielu dalszych dokonań i osiągnięć naukowych, satysfakcji z wykonywanej pracy oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Prof. dr Kazimierz Goebel

Toruń, 27 listopada 1997 r.

Wielce Szanowna
Pani Prof. zw. dr hab. Alicja Jarugowa

Jesteśmy uradowani z okazji nadania Pani Profesor przez Senat Uniwersytetu Gdańskiego tytułu doktora honoris causa w uznaniu wybitnych zasług dla rozwoju rachunkowości w Polsce.

Prace Pani Profesor z zakresu rachunku kosztów mają charakter pionierski, a ich przydatność dla polskiej gospodarki potwierdza rozwijający się wolny rynek. Nie sposób dzisiaj tworzyć informacyjne systemy zarządzania procesami gospodarczymi bez korzystania z dorobku naukowego Pani Profesor.

Pracownicy Katedry Zarządzania Finansami i studenci Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu korzystają szeroko z podręczników Pani Profesor i dorobku naukowego Pani współpracowników.

Osobiście dzięki brytyjskiemu programowi „Know How Fund — The Development of Accounting in Poland”, którym Pani Profesor kierowała, skorzystaliśmy z możliwości szerokiego kontaktu ze światowym dorobkiem teorii i praktyki rachunkowości.

Jesteśmy wdzięczni za to, że kolejne stopnie naukowe uzyskiwaliśmy przy znacznym Pani Profesor zaangażowaniu. Traktujemy ten tytuł jako dowód uznania Pani Profesor dla rozwoju kadr naukowych także naszej uczelni.

Proszę przyjąć od środowiska naukowego Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, a w szczególności od Pani Profesor uczniów dr Janiny Stankiewicz i prof. Sławomira Sojaka najlepsze życzenia dużo zdrowia i dalszych sukcesów w pracy naukowej.

Z poważaniem

Dziekan dr J. Stankiewicz
Prof. dr hab. S. Sojak
Prof. dr hab. Jerzy W. Wiśniewski

Uniwersytet Szczeciński
Katedra Rachunkowości

Szczecin, dnia 1.12.1997 r.

Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Uniwersytet Łódzki
Katedra Rachunkowości

W dniu tak uroczystym nadania Pani Profesor zaszczytnego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego łączymy się z Panią Profesor myślą serdeczną, pełni uznania i szacunku dla naukowych osiągnięć rozwijających teorię rachunkowości oraz Pani wkład w rozwój kadry naukowej. Składamy Dostojnej Jubilatce piękne gratulacje wraz z życzeniami dalszych sukcesów i satysfakcji naukowych oraz jak zawsze wspaniałego zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

profesor Kazimierz Sawicki
profesor Kazimiera Winiarska
oraz pracownicy
Katedry Rachunkowości

Szkoła Główna Handlowa
Warszawa

Szanowna Pani Profesor,

W imieniu własnym i pracowników Katedry Rachunkowości składam najserdeczniejsze gratulacje z okazji otrzymania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

Z poważaniem

Maria Gmytrasiewicz

Wyższa Szkoła
Zarządzania i Bankowości
w Poznaniu

Poznań 1.12.97 r.

Wielce Szanowna
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa

Z dużą satysfakcją odnotowaliśmy zasłużony sukces Wielce Szanownej Pani Profesor — nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. Cieszymy się, że Pani dokonania na niwie naukowej i dydaktycznej znalazły pełne uznanie.

Życzymy dalszych sukcesów w pracy naukowej i dydaktycznej oraz pomyślności w życiu osobistym.

Kierownik Katedry Rachunkowości
dr Ryszard Orliński

Akademia Ekonomiczna
im. Oskara Langego
we Wrocławiu
Katedra Teorii Rachunkowości
i Analizy Finansowej

Wrocław, dnia 28 listopada 1997

Szanowna Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Uniwersytet Łódzki

W imieniu pracowników Katedry Teorii Rachunkowości i Analizy Finansowej Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu i swoim własnym gratuluję Pani Profesor tytułu honoris causa. Uważamy ten tytuł z jednej strony za podkreślenie i uznanie olbrzymiego dorobku naukowego Pani Profesor, jak również za przynoszącą zaszczyt Uczelni decyzję Uniwersytetu Gdańskiego.

Dołączając się do licznych życzeń od środowiska akademickiego chcielibyśmy z tej okazji życzyć Pani Profesor dalszych dokonań w kształceniu kadr i w działalności badawczej.

Życzymy również zadowolenia z życia i dalszej miłej współpracy z naszą Katedrą.

Z wyrazami szacunku

Prof. dr hab. Danuta Misińska

Akademia Ekonomiczna
im. Karola Adamieckiego
w Katowicach
Katedra Rachunkowości

Wielce Szanowna Pani Profesor!

Przyznanie honorowego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego jest dla mnie miłą okazją przesłania Pani w swoim imieniu i wszystkich pracowników naszej Katedry najserdeczniejszych gratulacji i życzeń dalszych sukcesów w pracy naukowej i dydaktycznej oraz zyciu osobistym.

Nadany Pani tytuł jest nie tylko Pani osobistym sukcesem, ale również wyróżnieniem dla całego naszego środowiska, wszystkich tych, którzy zajmują się rachunkowością, jej teorią i praktyką.

Proszę przyjąć wyrazy mojego najgłębszego uznania, szacunku i sympatii

Prof. dr hab. Zbigniew Messner

Kraków dnia 1 XII 1997

Szanowna Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Doktor honoris causa

Składamy serdeczne gratulacje w związku z nadaniem tytułu
doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego

Katedra Rachunkowości
AE w Krakowie

Mieczysław Dobija

Helena Kosińska

Elżbieta
H. Kosińska
Zbigniew Brzuch
Helena Kosińska
Dariusz J. J. J.

Helena Kosińska
Zbigniew Brzuch
Dariusz J. J. J.

Jego Magnificencja
Rektor Uniwersytetu Gdańskiego
Prof. dr Marcin Pliński

Magnificencjo
Wielce Szanowny Panie Rektorze,

Proszę przyjąć gratulacje z powodu powiększenia grona wybitnych uczonych, członków honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

Uprzejmie proszę Jego Magnificencję Rektora o przekazanie, w imieniu społeczności naszej Uczelni i moim własnym, serdecznych gratulacji Pani Profesor Alicji Jarugowej z okazji nadania Jej zaszczytnego tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Prof. dr Zdzisław Wajda
Rektor

Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica
w Płocku
Dziekan Wydziału Zarządzania

Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa

Wielce Szanowna Pani Profesor

W imieniu władz Wydziału Zarządzania Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica, wszystkich jego współpracowników i studentów oraz własnym przesyłam bardzo serdeczne gratulacje z okazji nadania Pani w Uniwersytecie Gdańskim tytułu doktora honoris causa.

Cieszymy się wraz z Panią Profesorem tym zaszczytnym Jej tytułem. Część splendoru spływa również na Wydział Zarządzania Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica, z którym Pani współpracuje.

Z wyrazami szacunku i poważania

Dziekan Wydziału
prof. dr hab. Stanisław Sudół

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Prezes Zarządu Głównego

Wielce Szanowna Pani Profesor,

W związku z uroczystością nadania Pani tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego proszę przyjąć serdeczne gratulacje oraz życzenia dalszych osiągnięć w dziedzinie rachunkowości. Życząc Pani również wiele satysfakcji w życiu osobistym

Pozostaję z wyrazami głębokiego szacunku

Jerzy Sablik

The Institute of Chartered Accountants
of Scotland

Droga prof. Jarugowa

Nam wszystkim w Stowarzyszeniu Biegłych Księgowych Szkocji bardzo miło jest słyszeć o zaszczycie, który honoruje Pani zasługi dla naszej profesji w Polsce. Podkreśla on również wielki wysiłek, jaki włożyła Pani w stworzenie więzi pomiędzy Polskim a międzynarodowym środowiskiem rachunkowości. Chylimy czoła przed Pani dokonaniem, a w szczególności chcemy podkreślić rolę dialogu, jaki stworzyła Pani w celu ogólnoświatowej harmonizacji naszej dziedziny.

Z wyrazami szacunku

Ian F Y Marrian
Deputy Chief Executive and Secretary

The Institute of Chartered Accountants
in England and Wales

Stowarzyszenie Biegłych Księgowych Anglii i Walii z wielką radością gratuluje prof. Alicji Jarugowej otrzymania wysokiego wyróżnienia, jakim jest doktorat honoris causa.

Prof. Jarugowa jest wysoce szanowanym członkiem społeczności akademickiej w Europie i poza nią. Było nam niezmiernie przyjemnie pracować z Nią oraz spotykać przy wielu okazjach.

Przesyłamy prof. Jarugowej nasze najserdeczniejsze życzenia w tym szczególnym dla Niej dniu.

Anthony Carey
International Consultancy

American Accounting Association
Sarasota, USA

Dziękuję bardzo za wiadomość i zaproszenie na uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa prof. Alicji Jarugowej.

Ta uroczystość podnosi wkład prof. Jarugowej do rachunkowości i nauki w Polsce i na świecie. American Accounting Association jest dumne z kontaktów prof. Jarugowej z naszą organizacją, jak też z wieloma innymi wiodącymi organizacjami rachunkowymi i naukowymi.

Prof. Jarugowa jest aktywnym członkiem, nie tylko American Accounting Association, ale także naszej Sekcji Rachunkowości Międzynarodowej.

American Accounting Association z wielką radością przyjmuje do wiadomości ten zasłużony zaszczyt, jaki spotkał prof. Jarugową. W imieniu naszego Prezydenta Steve'a Albrechta składam najserdeczniejsze życzenia od naszej organizacji dla prof. Jarugowej, Uniwersytetu Gdańskiego i wszystkich uczestników tej ważnej uroczystości.

Z poważaniem

Craig E. Polhemus

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Rada Naukowa

Wielce Szanowna Pani Profesor,

W związku z uroczystością nadania Pani tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje oraz życzenia dalszych sukcesów w nauce i życiu osobistym.

Wyróżnienie Pani Profesor jest równocześnie zaszczytem i satysfakcją całej Rady Naukowej naszego Stowarzyszenia.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Zbigniew Messner

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Oddział Okręgowy w Łodzi

Z prawdziwą przyjemnością i głębokim zadowoleniem przyjęliśmy wiadomość o nadaniu Szanownej Pani Profesor tytułu doktora honoris causa uczelni gdańskiej. Tak zaszczytny tytuł przyznany światowej sławy specjalistce z zakresu rachunkowości, jakim jest Pani Profesor, ma dla nas tym większą wagę, ponieważ stanowi także wyróżnienie dla naszego Stowarzyszenia, którego jest Pani honorowym członkiem.

Wyróżnienie Pani Profesor traktujemy więc również jako święto łódzkiego oddziału. Z tej tak miłej okazji życzymy Pani Profesor dalszych sukcesów naukowych.

W imieniu Zarządu Oddziału

Prezes
Zygmunt Młynarczyk

Bydgoszcz, dnia 01.12.1997

Szanowna Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa

Zarząd Oddziału Okręgowego SKwP w Bydgoszczy składa gratulacje z okazji przyznania Pani zaszczytnego tytułu doktora honoris causa przez Rektora, Senat i Radę Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego.

Pragniemy przekazać wyrazy uznania dla Pani wybitnych osiągnięć naukowych oraz podzielić się uczuciami radości i dumy, która ogarnia nas ilekroć członek naszego Stowarzyszenia jest dostrzegany i honorowany najwyższymi tytułami uznania w świecie nauki.

Jednocześnie pozwalamy sobie przesłać serdeczne życzenia zdrowia, dalszych osiągnięć w pracy naukowej oraz współpracy ze Stowarzyszeniem, a także szczęścia w życiu osobistym.

Za Zarząd
Prezes
Roman Pisarczyk

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Oddział Okręgowy w Elblągu

Elbląg, dnia 1 grudnia 1997

Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa

W związku z nadaniem tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego proszę przyjąć najserdeczniejsze gratulacje oraz wyrazy uznania za wkład w rozwój rachunkowości.

Wyszkolenie licznej rzeszy specjalistów oraz aktywny udział w działalności Stowarzyszenia Księgowych przyczyniło się do podniesienia na wysoki poziom prac służb finansowo-księgowych.

W imieniu członków Stowarzyszenia Księgowych i biegłych rewidentów województwa elbląskiego oraz własnym dziękujemy za wszystko, co Pani Profesor uczyniła dla nauki rachunkowości.

Jednocześnie życzymy dalszych sukcesów w pracy zawodowej i społecznej.

Zdzisław Gładki

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce
Oddział Okręgowy w Poznaniu

Poznań, 1.12.1997

Szanowna Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Kierownik Katedry Rachunkowości
Uniwersytetu Łódzkiego

Było nam bardzo miło otrzymać zaproszenie Rektora, Senatu i Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego na uroczystość nadania Pani Profesor tytułu doktora honoris causa.

Niestety z przyczyn obiektywnych nie możemy wziąć udziału w tak podniosłej uroczystości. Nie mogąc osobiście uczestniczyć w tej uroczystości, prosimy o przyjęcie od Zarządu i wszystkich członków Oddziału Okręgowego w Poznaniu Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, serdecznych życzeń dalszych sukcesów w rozwoju nauki rachunkowości i osiągania przez prowadzoną przez Panią Profesor Katedrę Rachunkowości Uniwersytetu Łódzkiego coraz wspanialszych sukcesów naukowych.

Życzymy również Pani Profesor dobrego zdrowia, samych przyjaciół wokół Pani osoby i pomyślności w życiu osobistym i rodzinnym.

Z wyrazami szacunku

Henryk Fabiś
Dyrektor Biura

Mieczysław Pawlicki
Prezes Oddziału Okręgowego

The British Council
Bridgewater House
Manchester

11.11.97

Professor Lech Bednarski
University of Gdańsk,

Dear Professor Bednarski

I was very pleased to hear that your university is honouring Professor Jaruga. It was a privilege to work with her on the Know How Funded Accountancy Development Project. When I first visited Poland in December 1989 she spent a lot of time with us giving us both the benefit of her knowledge and introduced us to her extensive network of contacts throughout Poland. She seems to know everyone.

During the project she spent many hours in meetings and committees making sure that the project was focused on the right objectives. She took great care of and interest in her staff and students who took part in the project.

I know that Professor Jaruga has devoted a lifetime of work to accountancy education and research in Poland. She is a great ambassador for Polish accountancy and is know and respected in accountancy communities around the world

Yours sincerely

Stephen Shaw
Consultant Economics and Finance

Rektor, Senat i Rada Wydziału Zarządzania
Uniwersytet Gdański

Szanowni Państwo,

Bardzo dziękuję za zaproszenie na uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa prof. dr hab. Alicji Jarugowej w dniu 1 grudnia 1997 r.

Składając najserdeczniejsze gratulacje prof. Alicji Jarugowej oraz życząc dalszych sukcesów w pracy zawodowej pozostaję z wyrazami poważania

Antoni F. Reczek
Prezes Zarządu
Coopers & Lybrand Sp. z o.o.

Deloitte & Touche

Szanowna Pani Profesor,

Chciałbym złożyć Pani Profesor serdeczne gratulacje z okazji otrzymania doktoratu honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. Jednocześnie życzę wielu sukcesów w życiu zawodowym i dalszego dynamicznego rozwoju.

Korzystając z okazji, chciałbym również życzyć wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z poważaniem

Lesław Paga
Chairman & Managing Partner

Wielce Szanowna Pani Profesor,

Proszę pozwolić mi złożyć Pani serdeczne gratulacje z powodu tak zasłużonego wyróżnienia, które spotkało Panią w Gdańsku. Jest mi to szczególnie miłe, gdyż od lat współpracuję z Panią Profesor i współpracę tą bardzo sobie cenię. Nie potrzebuję dodawać, że jest to zaszczyt dla Wydziału Zarządzania, z którym ciągle jestem częściowo związany.

Łączę wyrazy szacunku i uprzejme ukłony

prof. dr hab. Jerzy Dietl

Polsko-Amerykańskie Centrum Zarządzania

Łódź, 01.12.1997

Prof. zw. dr hab. Alicja Jaruga
Kierownik Katedry Rachunkowości
Uniwersytet Łódzki

Szanowna Pani Profesor,

W imieniu własnym oraz Polsko-Amerykańskiego Centrum Zarządzania chciałbym złożyć Pani Profesor najserdeczniejsze gratulacje z okazji przyznania Pani Profesor doktoratu honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego. Chciałbym również życzyć Pani Profesor dalszych sukcesów w pracy zawodowej i życiu osobistym.

Z wyrazami szacunku

Gedeon W. Werner
Dyrektor PAM Center

Rachunkowość
Redakcja

Warszawa, 1997-12-01

Szanowna Pani
Prof. dr hab. Alicja Jarugowa
Uniwersytet Łódzki
Katedra Rachunkowości

Droga Alicjo!

Z okazji zaszczytnego wyróżnienia Cię tytułem doktora honoris causa w imieniu Redakcji i swoim przesyłam jak najserdeczniejsze gratulacje i życzenia wszelkiej pomyślności.

Łączę pozdrowienia

dr Zdzisław Fedak
Redaktor naczelny

Prof. Hanns-Martin Schoenfeld
University of Illinois USA

Droga Alicjo,

Zawsze podziwiałem Cię za Twoją wytrwałą pracę i ogromny wkład w rozwój naszej dyscypliny i profesji — i to w bardzo trudnych warunkach, przynajmniej w początkowym okresie. Przez wiele lat tylko dzięki twojej pracy rachunkowość w Polsce pozostawała w kontakcie z naszą częścią świata, a my wiedzieliśmy, co w tej dziedzinie dzieje się w waszej części świata. Bez Twojego udziału proces transformacji po roku 1989 nie przebiegałby tak szybko i tak łatwo — to Ty przetarłaś szlak dla nowych idei. Obecnie oboje zbliżamy się do końca naszej drogi zawodowej, ale dzięki Twoim wysiłkom i osiągnięciom Twój student będzie mógł kontynuować Twoje dzieło. Bardzo rzadko zdarza się, aby ktoś mógł widzieć, że praca jego życia przyniosła efekty w skali całego kraju — tak jak to ma miejsce w Twoim przypadku.

Ogromną satysfakcję sprawia mi fakt, że Twoje wysiłki i osiągnięcia zostały docenione przez środowisko akademickie w Polsce, czemu wyraz dał Uniwersytet Gdański. Wyróżnienie, jakie Cię spotkało, jest w pełni zasłużone. Nie znam nikogo w Twoim kraju, kto byłby bardziej godny tego zaszczytu. Chciałbym podkreślić, że ogromne uznanie, jakim cieszysz się, nie ogranicza się do Polski — wszyscy przedstawiciele naszej profesji, których kiedykolwiek spotkałem, podzielają moje zdanie i z pewnością powiedzieliby to samo co ja, kiedy Uniwersytet Gdański zwrócił się do mnie z prośbą o ocenę Twojego dorobku naukowego. Uważam się za rzecznika szerokiego międzynarodowego grona uczonych. Chciałbym przy tej okazji podziękować Ci za wszystkie odbyte dyskusje na tematy zawodowe — nigdy nie wiadomo dokładnie, w jaki sposób rodzą się nowe koncepcje i kto przyczynił się do ich powstania — ja jednak wiem z pewnością, że to Ty odegrałaś taką rolę w moim przypadku.

Raz jeszcze pragnę złożyć Ci serdeczne gratulacje z okazji tak zaszczytnego wyróżnienia.

Hanns-Martin Schoenfeld

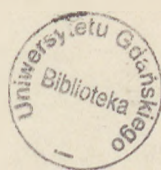
Prof. Rowan H. Jones
Univeristy of Birmingham

Prof. dr Marcin Pliński
Rektor Uniwersytetu Gdańskiego
Prof. Alicja Jarugowa

Dziękuję bardzo za zaproszenie na uroczystość nadania prof. Alicji Jarugowej doktoratu honoris causa. Recenzowanie Jej dorobku naukowego poczytuję sobie za zaszczyt i jestem pewien, że nadanie prof. Jarugowej tytułu doktora honoris causa stanie się również wielkim zaszczytem zarówno dla Niej, jak i dla Uniwersytetu Gdańskiego. Niestety, nie będę mógł uczestniczyć w uroczystości osobiście, ale będę tam duchem.

Łączę wyrazy szacunku

Rowan Jones

Spis treści

Kalendarium przewodu doktorskiego / 5

Przemówienie Dziekan Wydziału Zarządzania, prof. dr hab.
Joanny Senyszyn / 15

Laudacja promotorska — Lech Bednarski / 17

Promocja / 23

[Kopia dyplomu] / po 26

Dyplom [tłumaczenie] / 27

Wykład Doktorantki / 29

ALICJA JARUGOWA Harmonizacja rachunkowości u progu
XXI wieku / 29

Listy i depesze gratulacyjne / 45

Q.F.F.

F.Q.S.

Summis Auspiciis Serenissimae Rei Publicae Polonorum

Nos

Universitatis Gedanensis Rector Magnus

et

Administrationis Oeconomicae Facultatis Decanus

et

Promotor rite constitutus

Consilii Administrationis Oeconomicae Facultatis sententia prolata

Senatus consulto die 26 mensis Iunii anno MCMXCVII facto

Dominae Scientiarum Oeconomicarum peritissimae

Aliciae Jaruga

Universitatis Lodziensis professori ordinariae
quae in studiis rationum oeconomicarum in Polonia promovendis
et de mutua opera internationali in eisdem studiis agenda
optime merita est

quae homines scientiae ac forensi oeconomiae crescenti deditos
diligentissime erudit

quae Universitati Gedanensi sociam operam summo studio navat

DOCTORIS HONORIS CAUSA

nomen honores iura privilegia omnia tribuimus
in eiusque rei fidem hasce litteras

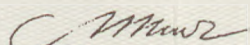
Universitatis sigillo sanciendas curavimus

Datum Gedani die 1 mensis Decembris anno MCMXCVII

Ioanna Senyszyn

Decanus

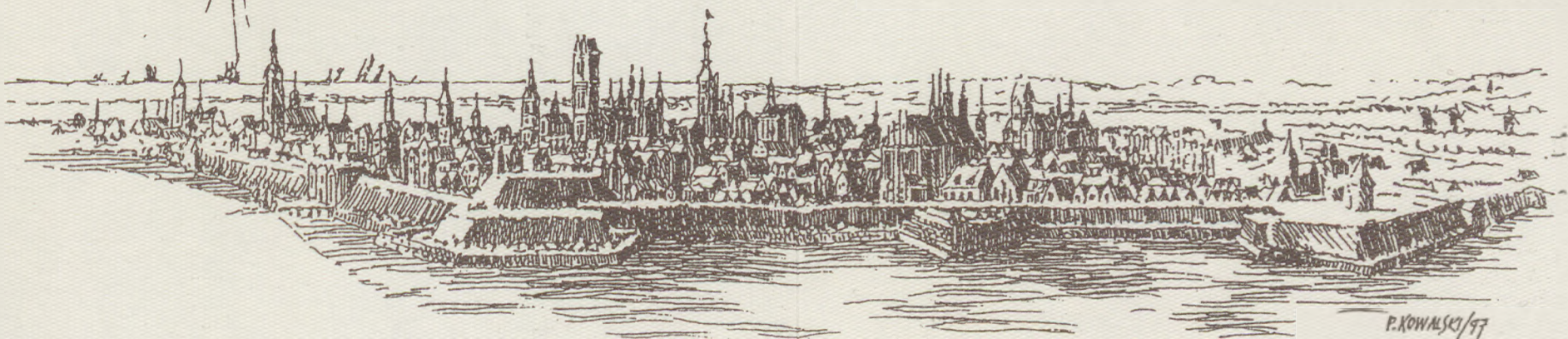
Martinus Pliński

Rector

Lestco Bednarski

Promotor

P. ROWAŁSKI/97

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
Gdańsk

992668

NADAN

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
Gdańsk

N.
3.1.3

Informacja Naukowa